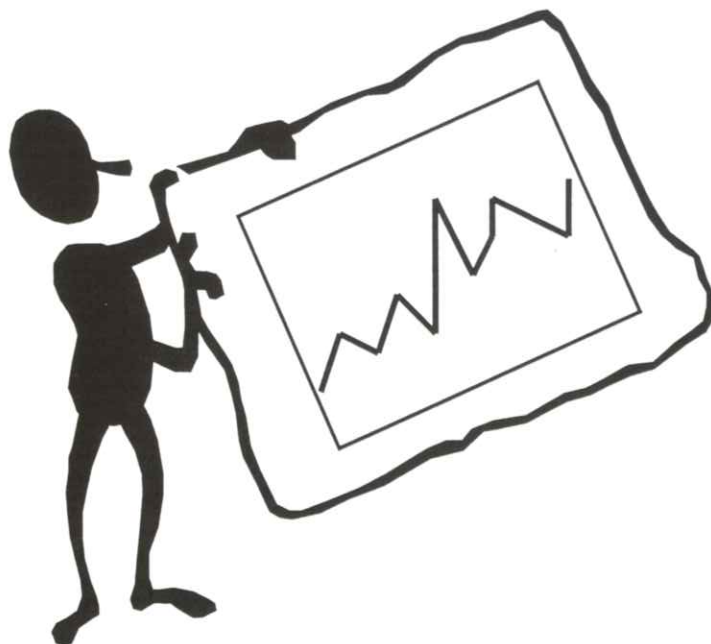

Prosjektrapport

Resultatindikatorer som styringsverktøy for VA-ledelsen

Norsk VA-verkforening

NORVAR-rapport

Norsk VA-verkforening

Postadresse: Vangsvegen 143, 2317 Hamar
Besøksadresse: Vangsvegen 143, Hamar
Telefon: 62 55 30 30

Rapportnummer:
109 - 2000

Dato:
25.10.2000

Antall sider (inkl. bilag):
68

Tilgjengelighet:
Åpen: x
Begrenset:

Rapportens tittel: **Resultatindikatorer som styringsverktøy for VA-ledelsen**

Forfatter: May Rostad, NettOpp

Ekstrakt:

Rapporten beskriver hvordan ledelsen av vann- og avløpsvirksomheten kan bruke resultatindikatorer som verktøy i styring og effektivisering av virksomheten. En resultatindikator er et relativt resultatbegrep som både kan nyttes i intern oppfølging og ved sammenligning med andre. Internt kan dette skje ved løpende kontroll av resultater i forhold til fastsatte mål. Sammenligning med andre tilsvarende virksomheter vil gi indikasjoner på hvordan man ligger an i forhold til disse og danne utgangspunkt for forbedringer i egen virksomhet. En forutsetning for å kunne drive slik sammenligning, er at dette skjer på samme grunnlag, dvs. at indikatorer og beregninger er like og entydige. I tillegg vil det være behov for å beskrive lokale forhold og karakteristika ved den enkelte virksomhet som vil påvirke indikatorene, for på den måten å forklare grunnleggende forskjeller, såkalte forklaringsindikatorer.

Rapporten beskriver og definerer resultatindikatorer og tilhørende grunnlags-/basisdata for vannforsyningsvirksomheten både samlet og fordelt på produksjon og distribusjon. Tilsvarende beskrives også for avløpsvirksomheten med fordeling på oppsamling/transport og behandling. Det er beskrevet indikatorer for følgende resultatområder: Kundetilfredshet, kvalitet, forsyningssikkerhet/pålitelighet, miljø, organisasjon og økonomi. Det er definert resultatindikatorer på to ulike nivåer i kommunene, henholdsvis politiske/administrativ ledelse (nivå 1) og ledelsen av VA-virksomheten (nivå 2). De foreslåtte indikatorene er testet av 9 kommuner og resultatene av dette er vist i rapportens vedlegg.

Foreliggende indikatorer er klare til bruk, men samtidig er det også behov for videreutvikling og utvikling av mer presise indikatorer for enkelte områder, samt å få testet nærmere hvilken praktisk nytte kommunene kan ha av dette.

Emneord, norske:

Resultatindikatorer
Nøkkeltall
Effektivisering
Styringsverktøy
Kundetilfredshet

Emneord, engelske:

Performance indicators
Make more effective
Control tool
Customer satisfaction

Andre utgaver:

ISBN 82-414-0226-0

1. FORORD

NORVARs hovedstyre vedtok i 1997 å gjennomføre et forprosjekt om dataflyt, nøkkeltall, mm innen VA-sektoren. Bakgrunnen for forprosjektet var at kommuner og VA-verk får en rekke henvendelser om å rapportere eller levere ulike typer data om VA-virksomheten. Arbeidet med å framskaffe disse dataene er ofte både tidkrevende og vanskelig. Et hovedmål med forprosjektet var å foreslå systemer for å rasjonalisere og kvalitetssikre arbeidet med datarapportering både til myndigheter og andre. Forprosjektet foreslo at NORVAR burde utvikle et dataverktøy for registrering og rapportering av data med mulighet til elektronisk rapportering av pålagte data til myndighetene samt at det med basis i de data som registreres i dataverktøyet utvikles nøkkeltall for bransjen som utgis som årlig statistikk.

På bakgrunn av forslagene fra forprosjektet har hovedstyret senere iverksatt flere delprosjekter. I 1998 ble det utarbeidet en spesifikasjon og systematisering av aktuelle basisdata til bruk ved resultatrapportering og dokumentasjon av VA-virksomheten. Ved behandling av videre arbeid i hovedstyret primo 1999, var det enighet om at utvikling av nøkkeltall var det viktigste og at det burde komme før andre aktiviteter. På bakgrunn av at SFT stilte en del midler til disposisjon for utvikling av dataverktøy for avløpssektoren, ble også utvikling av en ny og oppgradert utgave av dataprogrammet NORVAR-Avløp satt i gang parallelt med utvikling av nøkkeltall. Den nye versjonen av NORVAR-Avløp er nå ferdig utviklet og er tatt i bruk av 10 driftsassistanser.

I den avsluttende fasen av delprosjektet med utvikling av nøkkeltall har hovedstyret gjort vedtak om at resultatene av NORVARs nøkkeltallsprosjekt bør søkes innarbeidet i KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering, et nytt offentlig system som har til hensikt å effektivisere rapporteringsrutinene mellom kommune og stat på samtlige sektorer) ettersom kommunene uansett blir pålagt å rapportere VA-data til KOSTRA. Det har imidlertid vist seg at en del nøkkeltall ikke lar seg produsere på grunnlag av de data som i dag samles inn i KOSTRA. Hovedstyret ønsker på nåværende tidspunkt ikke at NORVAR av den grunn skal påvirke KOSTRA til å samle inn flere data. I stedet har hovedstyret vedtatt at de kommuner som er interesserte i å arbeide videre med nøkkeltall, inviteres til et spleiselag for å videreføre NORVARs arbeid til nå. Resultatet av dette arbeidet brukes til å markedsføre bruk av nøkkeltall samtidig som man gjennom dette får testet nytten av nøkkeltall for styring av VA-virksomheten i kommunene.

Under arbeidet med nøkkeltallsprosjektet har man kommet til at begrepet "nøkkeltall" ikke er helt dekkende og presist nok, og man har i stedet blitt enig om å benytte begrepet "resultatindikatorer". Dette begrepet er benyttet i selve rapporten med unntak av enkelte sitater eller gjengivelser fra tidlige stadier i prosjektet.

NORVARs hovedmedlemmer og landets driftsassistanser ble invitert til å delta i arbeidet med utvikling av nøkkeltall. Følgende har deltatt i arbeidsmøter og høringer: ANØ Miljøkompetanse, BUVA, Bærum kommune, Driftsassistansen i Aust-Agder, Driftsassistansen i Hedmark, Fredrikstad kommune, Haugesund kommune, HIAS, IVAR, Moss kommune, Oslo kommune, Sandefjord kommune, Søndre Land kommune, TAU, Tjøme kommune, Trondheim Bydrift og VEAS. 9 kommuner har deltatt i arbeidet med testing av de foreslåtte nøkkeltallene.

I slutfasen av prosjektet er forslaget til nøkkeltall på overordnet nivå samordnet med forslaget til nøkkeltall i NORVARs prosjekt om sammenhengen mellom kvalitet, service og pris på kommunale vann- og avløpstjenester, slik at NORVAR heretter kan operere med ett sett nøkkeltall/resultatindikatorer på overordnet nivå.

NettOpp v/ May Rostad har vært engasjert som konsulent og har skrevet rapporten og utarbeidet regnearkene med nøkkeltall.

Prosjektet er i hovedsak finansiert fra NORVARs prosjektfond og ved egeninnsats fra deltakende medlemmer. NORVAR vil takke alle deltakere for engasjert og god innsats.

Hamar, den 25. oktober 2000

Ole Lien

2. INNHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	2
2. INNHOLDSFORTEGNELSE	4
3. NORVARs ARBEID MED RESULTATRAPPORTERING.....	5
3.1. Bakgrunn	5
3.2. Mål.....	5
3.3. Organisering og gjennomføring av prosjektet	6
4. VIRKSOMHETSLEDELSE I DEN OFFENTLIGE VA-SEKTOREN	7
4.1. Effektiviseringsarbeid i en virksomhet.....	8
4.2. Sammenligning med andre kan være en effektiviseringsstrategi	8
5. MÅL OG RESULTATOMRÅDER I VA-SEKTOREN	9
6. VALG AV RESULTATINDIKATORER.....	11
6.1. Generelt om resultatindikatorer	11
6.2. Målgrupper, behov og detaljeringsnivå	11
7. PRODUKSJON OG KVALITETSSIKRING AV INDIKATORER.....	13
7.1. Definisjoner av data og indikatorer	13
7.2. Data om tjenesteproduksjon	13
7.3. Økonomidata	14
7.4. KOSTRA-rapporteringen	16
7.5. Oppsett for selvkost.....	17
7.6. IT-løsninger for produksjon av indikatorer	18
8. NORVARs FORSLAG TIL RESULTATINDIKATORER.....	19
8.1. Koordinering med KOSTRA-rapporteringen.....	19
8.2. Resultatindikatorer for vannforsyningsvirksomheten - nivå 2	20
8.3. Resultatindikatorer for avløpsvirksomheten - nivå 2.....	21
8.4. Utvalg av indikatorer på nivå 1	22
8.5. Videreutvikling av indikatorer.....	22
9. PRESENTASJON AV INDIKATORER FOR VANNFORSYNING OG AVLØP	23
10. REFERANSER	24
11. VEDLEGG.....	24
11.1. Resultatindikatorer for avløp for prøvekommunene.....	25
11.2. Resultatindikatorer for vannforsyning for prøvekommunene	39
11.3. Definisjoner av resultatindikatorer og basisdata for avløp	51
11.4. Definisjoner av resultatindikatorer og basisdata for vannforsyning.....	61

3. NORVARs ARBEID MED RESULTATRAPPORTERING

3.1. Bakgrunn

I 1997 gjennomførte NORVAR et forprosjekt kalt "System for mer effektiv innsamling og rapportering av VA-data i Norge". /1/. Formålet med forprosjektet var å foreslå løsninger som kunne bidra til mer effektiv dataflyt og bedre datakvalitet i VA-sektoren, samt foreslå hva som skulle være NORVARs videre arbeid med disse problemstillingene.

Konklusjonene i forprosjektet var at NORVAR bør ta rollen som koordinator og tilrettelegger for en moderne og kvalitetsmessig god datarapportering hos anleggseierne. Tre hovedaktiviteter ble foreslått igangsatt:

1. NORVAR bør utvikle og tilby anleggseierne et dataverktøy for registrering og rapportering av data. Datasystemet skal dekke relevante data som anleggseierne trenger for å kunne styre og dokumentere egen virksomhet
2. Edb-verktøyet må også gi mulighet for at pålagt rapportering til myndighetene kan gjøres elektronisk.
3. Basert på dataene registrert i dataverktøyet kan det utvikles nøkkeltall for bransjen. NORVAR bør utgi årlig statistikk.

I etterkant av forprosjektet har NORVAR igangsatt flere delprosjekter i tråd med denne anbefalingen:

- Det er utarbeidet en spesifisering for aktuelle basisdata som kan dokumentere VA-sektorens resultater på de ulike resultatområdene. Denne spesifiseringen er gitt ut som egen NORVAR-rapport. /10/
- Basert på denne hovedspesifiseringen er det utviklet en ny versjon av edb-programmet NORVAR-avløp. Med dette verktøyet kan anleggseierne selv eller med hjelp av sine driftsassistanter systematisere og kvalitetssikre sine data på avløpsområdet. Rapportingsmulighetene er fleksible. Rapportering til forurensningsmyndighetenes saksbehandlingsverktøy SESAM skal kunne gjøres elektronisk fra NORVAR-avløp fra og med rapporteringsåret 2000.
- Denne rapporten omhandler nøkkeltallprosjektet. En gruppe med interesserte kommuner, interkommunale selskap og driftsassistanter har bidratt til å velge ut aktuelle resultatindikatorer som verktøy i mål- og resultatstyringen for sektoren.

3.2. Mål

NORVARs mål for prosjektet er å vurdere behov for, velge ut og definere et sett av nøkkeltall eller indikatorer som blant annet kan muliggjøre sammenlikning mellom kommuner/anleggseiere.

Ved oppstart av prosjektet, på det første prosjektgruppemøtet, ble det nødvendig å avklare en mer presis målformulering og prioritering i prosjektet:

1. Finne gode styringsnøkkeltall for hele tjenesteproduksjonen på overordnet nivå:
  - Finne gode indikatorer for VA-ledelsen på kommunalt nivå
  - Gjøre et utvalg av indikatorer for den overordnede administrative og politiske ledelsen.
2. NORVAR skal legge til rette for sammenligning av resultatindikatorer:
  - lage et felles grunnlag med definisjoner
  - samordne med tilsvarende arbeid internasjonalt
  - bidra til utgivelse av bransjestatistikk

Vi har i dette prosjektet ikke prioritert å finne indikatorer på produksjonsnivå. Med produksjonsnivå menes mer detaljerte resultatindikatorer for styring av vannproduksjon, avløpsrensing, transport av vann og avløpsvann.

3.3. Organisering og gjennomføring av prosjektet

Ved oppstart av prosjektet sendte NORVAR ut en henvendelse til medlemmene om deltagelse i prosjektet. I alt har 10 kommuner, 4 interkommunale selskap og 4 driftsassistanser deltatt i prosjektet.

På første møtet i prosjektgruppa ble det tatt stilling til mål og prioriteringer, samt en første gjennomgang av forslag til resultatområder og indikatorer. Det ble på dette møtet bestemt at forslagene til indikatorer skulle testes ut ved at prosjektkommunene skulle rapportere konkrete data fra 1998.

Det viste seg etter første prosjektgruppemøtet at prosjektgruppa var uhensiktsmessig stor for å kunne arbeide fram et forslag til resultatindikatorer. Det ble derfor etablerte en mindre arbeidsgruppe med bare tre kommuner, som sammen med NORVARs prosjektleder og fagkonsulenten, utarbeidet et konkret forslag.

Fagkonsulenten utarbeidet elektroniske skjema for å rapportere basisdata for både økonomi og tjenestedata for kommunene som skulle prøverapportere. I alt 9 av deltagerkommunene var med på prøverapporteringen.

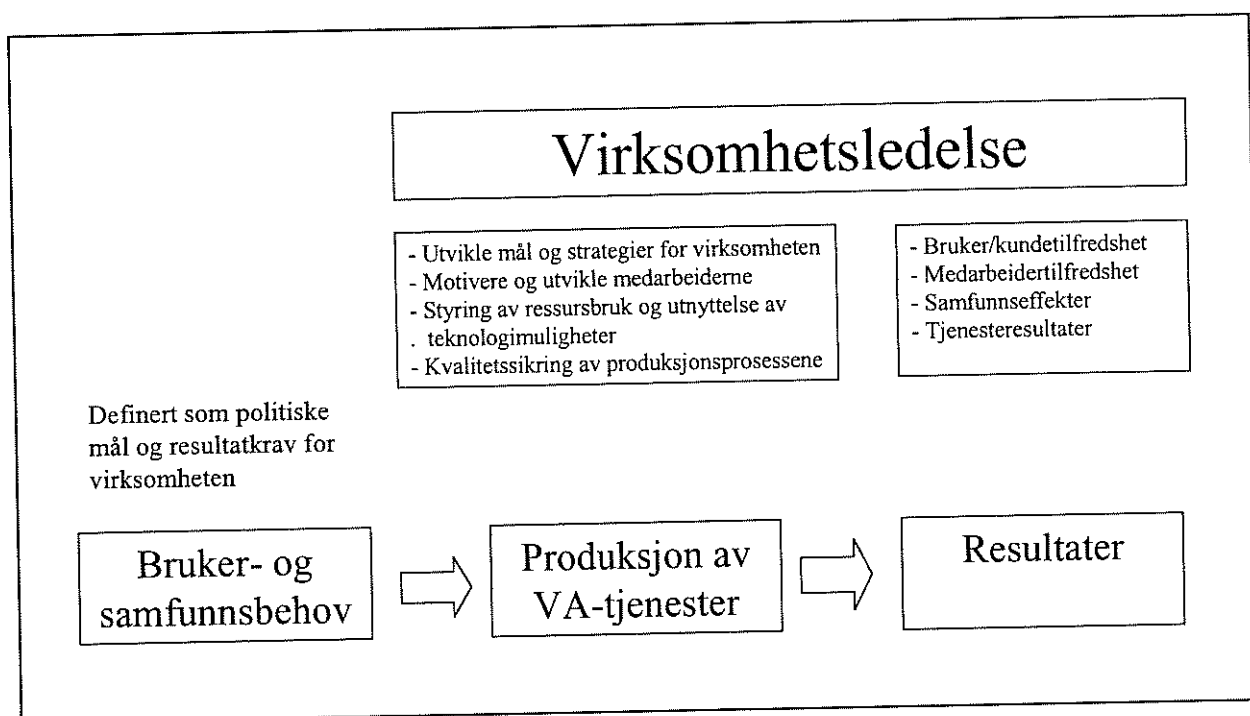
Da den store prosjektgruppa igjen ble samlet, var det for å presentere konkrete, sammenstilte resultatindikatorer og for å utveksle erfaringer med rapportering, behovet for veiledning, drøfte hensiktsmessigheten av hver enkelt indikator, osv.

Oslo kommunes vann- og avløpsetats representant i arbeidsgruppa er også aktiv deltager i det skandinaviske samarbeidsprosjekt "6-Stads Nyckeltalsgruppen". Kommunene Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingfors, København og Oslo har i flere år arbeidet sammen for å utvikle resultatindikatorer innen VA-området. /7/ og /11/. NORVARs prosjekt har hatt stor nytte av de erfaringer og resultater som er gjort i dette arbeidet. Det har da også vært et mål å samordne med internasjonalt arbeid. Det er også trukket inn erfaringer fra andre arbeider internasjonalt, blant annet IWA (International Water Association) sitt arbeid med "Performance indicators for water supply systems", som har arbeidet parallelt. /8/.

4. VIRKSOMHETSLEDELSE I DEN OFFENTLIGE VA-SEKTOREN

Den offentlig VA-sektoren i Norge har som formål å produsere VA-tjenester for innbyggere og næringsliv. Kommunens politikere har valgt å investere i VA-infrastruktur i byer og tettbebyggelse for å sikre den ønskede samfunnsutviklingen.

Produksjonen av VA-tjenester kan ses på som en ren produksjonsprosess. Ledelsen for virksomheten har med utgangspunkt i de overordnede politiske målene som oppgave å organisere og utvikle alle innsatsfaktorer som er nødvendig for å skape gode resultater. Kontinuerlig arbeid for å forbedre alle produksjonselementer basert på løpende måling av resultatene er det mest sentrale virkemiddelet for å oppnå en effektiv tjenesteproduksjon. Dette gjelder uavhengig av om en virksomhet er offentlig eller privat. Figuren under viser virksomhetsledelsens sentrale oppgaver og resultatområder.

Figur 4.1: Virksomhetsledelsens oppgaver ved produksjon av VA-tjenester

Utvikling av gode indikatorer for måling av resultatene blir derfor en sentral oppgave. Indikatorer skal benyttes som styringsverktøy for å måle effekt av de løpende effektiviseringstiltakene. Ved å benytte de samme indikatorene over tid, vil en kunne prioritere innsatsen på oppgaver og områder der resultatene ikke er gode nok.

En resultatindikator er et sammensatt begrep som angir resultater i forhold til produksjonen eller et annet mengdebegrep som uttrykker resultatet relativt. Med et relativt resultatbegrep kan en sammenligne seg med seg selv og med andre.

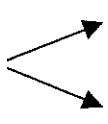
4.1. Effektiviseringsarbeid i en virksomhet

Når det snakkes om effektiviseringsarbeid i en virksomhet, må det fokuseres på både produktivitet og nytte.

Produktivitet er å produsere det som produseres til lavest mulig kostnad. Dette kan defineres som teknisk effektivitet. God produktivitet kan oppnås gjennom god organisering, kvalitets-sikring av produksjonen samt ved å ta i bruk ny teknologi, som kan bidra til at oppgaver kan løses billigere enn før.

Nytte innebærer å vurdere nytten av de produksjonsresultatene som oppnås og/eller om målene faktisk nås om de er definert. De som skal sette målene, må vurdere nytte i forhold til kostnaden med å produsere. For eksempel i en situasjon der fagfolkene foreslår mål og kostnadene med dette, må politikerne vurdere om nytten er stor nok i forhold til prisen. Dette kan defineres som sosial effektivitet. For at virksomheten skal oppnå god sosial effektivitet, må det være en løpende dialog mellom virksomhetsledelsen og den/de som betaler for tjenesten for å avklare virksomhetens mål og riktige ambisjonsnivå.

En virksomhetsleders mål må være at virksomheten er både teknisk og sosial effektiv.

Effektivitet:

$$\text{Produktivitet} = \frac{\text{Produksjonen}}{\text{Kostnaden}}$$
$$\text{Nytte} = \frac{\text{Verdien av produksjonen}}{\text{Produksjonen}}$$

En virksomhet som oppnår sine resultatmål til lavest mulig kostnad, kan dermed sies å være effektiv. Internt i virksomheten kan måloppnåelse, avvik fra mål og kostnadene ved produksjonen måles løpende ved hjelp av resultatindikatorer. God informasjon om resultatene og kostnadene er også nødvendig informasjon for de som skal vurdere nytten og evt. endre målene.

4.2. Sammenligning med andre kan være en effektiviseringsstrategi

Ved løpende interne resultatmålinger kan en virksomhet følge opp effektene av interne effektiviseringstiltak. For VA-virksomhetene er det aktuelt å sammenligne produktiviteten med andre tilsvarende virksomheter selv om det ikke er konkurranse mellom virksomhetene. En konstruert konkurranse om å være "best i klassen" kan være et incitament for virksomhetsledere til å være i front for å utvikle den mest effektive virksomheten.

Bruk av resultatindikatorer er et hensiktsmessig verktøy for å sammenligne resultater med andre. Dersom andre synes å produsere mer effektivt kan det være noe å lære av denne virksomhetens produksjonsmåter. For å fange opp det totale effektivitetsbegrepet, må sammenligningen mellom virksomheter være tilstrekkelig omfattende til å dekke alle relevante deler av virksomhetens resultater og kostnader.

En forutsetning for å kunne sammenligne resultater er også at resultatindikatorene og beregningen av disse defineres entydig. Ingen virksomhet er lik og resultatmålene varierer også. For å sammenligne data med andre, må det derfor defineres en del indikatorer som gjør

det mulig å se hvor sammenlignbar virksomheten er med egen virksomhet, såkalte forklaringsindikatorer.

På VA-sektoren er dette spesielt tilknytningstetthet på infrastrukturanleggene og ulikhet i myndighetskrav på avløpssektoren. Ulikhet i myndighetskrav skyldes dels ulike resipienters tålegrense, men også regionale forskjeller i landet pga. ulikheter i forurensningsmyndighetenes faglige vurderinger.

På vannforsyningssiden har alle landets kommuner samme krav til standard på vannforsyningen. Det er imidlertid store forskjeller i produksjonskostnader for drikkevann ut fra naturgitte forhold. I områder med dårlige overflatevannkilder og uten tilgang på grunnvann i tilstrekkelige mengder blir behandlingskostnadene store.

5. MÅL OG RESULTATOMRÅDER I VA-SEKTOREN

Som et resultat av pågående reformer i offentlig sektors tjenesteytende virksomheter har det vært en tendens til å splitte opp funksjonskjeden i forhold til tradisjonell offentlig etatsorganisering. Vi ser parallelle strukturendringer innen blant annet tele-, jernbane-, luftfarts- og energisektoren.

Oppdeling av funksjonskjeden (divisjonalisering):

- Myndighet og forvaltning
- Infrastruktur
- Produksjon og distribusjon av tjenester

Formålet med slik oppdeling er:

- Klargjøring av roller og ansvar
- Oppsplittingen gjør det enklere å se kostnader og nytte av hvert produksjonselement og adskilt fra myndighets- og forvaltningsoppgaver
- Deregulering av offentlige monopol for produksjon og distribusjon av tjenestene selv om infrastrukturen fortsatt er monopol
- Skape interne markeder og konkurranse selv om alle aktørene fortsatt er offentlige

På VA-sektoren vil funksjonskjeden være:

- Storting og departement som lovgivere
- Forurensningsmyndigheter på fylkesnivå og kommunenivå. Helse-, næringsmiddel- og plan- og bygningsmyndigheter på kommunenivå.
- Transport av drikkevann og oppsamling/transport av avløpsvann for kundene.
- Produksjon av drikkevann, rensing av avløpsvann og håndtering av slam

I forbindelse med utbyggingen av infrastruktur er det ut fra stordriftsbetraktninger etablert interkommunale selskaper for produksjon av drikkevann og behandling av avløpsvann og slam i mange regioner. Dette gjør at det alt i dag er ulike aktører som står for de ulike produksjonsdelene. Innenfor vannforsyningssektoren bygges infrastrukturen sammen i de mest befolkede områdene på Østlandet for å styrke sikkerhet og beredskap. Med en sammenhengende infrastruktur er det også lagt til rette for en mulig konkurranse mellom vannprodusentene om salg av vann inn på distribusjonsnettet.

For kommunen som er ansvarlig for at abonnentene får VA-tjenester er derfor inndeling i fire hovedresultatområder for produksjonen aktuelt:

- Vannproduksjon
- Vann distribusjon
- Oppsamling og transport av avløpsvann
- Behandling av avløpsvann og slam

Innenfor disse fire produksjonsområdene er det igjen ulike målområder for resultatstyringen som er viktig for at tjenesteproduksjonen skal være effektiv:

- Kundene/abonentene som betaler regningen skal være fornøyd. De skal vurdere at nytten står i forhold til hva det koster.
- Medarbeiderne i virksomheten skal være fornøyde. De skal vurdere at nytten for dem i form av interessante arbeidsoppgaver, arbeidsmiljø, lønnsbetingelser m.m. står i forhold til den ytelsen som virksomheten krever. Da dette er en virksomhetstype som i stor grad kjøper tjenester er også organisasjonsresultater relevant begrep.
- Kvalitet på selve produktet eller tjenesten målt med objektive kriterier. F.eks. vannkvaliteten.
- Leveringssikkerheten eller påliteligheten (regulariteten) på tjenesten. Dette uttrykker virksomhetens evne til å levere tjenesten til riktig tid og kvalitet.
- Miljøresultater er et samfunnsresultat av tjenesteytingen. Virksomheten bør bestrebe en miljøvennlig og bærekraftig tjenesteproduksjon.
- Økonomiske resultater viser kostnadene med tjenesteproduksjonen og de ulike delene. Innenfor det økonomiske resultatområdet bør det også fokuseres på finansielle resultatindikatorer for å måle hvor "sunn" virksomhetens økonomi er.

Tabell 5.1: VA-sektorens aktuelle mål og resultatområder:

	Kunde- tilfredshet	"Produkt"- kvalitet	Leverings- dyktighet	Miljø/- samfunns- resultater	Organisa- sjons- resultater	Økonomi
Hele VA-sektoren						
Vannproduksjon						
Vann distribusjon						
Transport av avløpsvann						
Avløpsrensing/- håndtering av slam						

6. VALG AV RESULTATINDIKATORER

6.1. Generelt om resultatindikatorer

Det generelle kravet til en resultatindikator er at den skal gi komprimert informasjon om vesentlige forhold ved virksomheten. Indikatorens formål er å gjøre informasjon lettere tilgjengelig for brukeren. En indikator er et relasjonstall, som er forholdet mellom to eller flere data/tallverdier som har en innbyrdes sammenheng.

Som vi har omtalt over er en resultatindikator et verktøy i virksomhetens mål og resultatstyring. Ved bruk av resultatindikatorer kan virksomheten bli mer presis i sine målformuleringer og måloppnåelsen kan følges opp helt konkret. Det bør hele tiden være en dynamikk i fastsettelse av resultatmål og iverksetting av tiltak for å nå målene. Utvikling av gode indikatorer vil også være et kontinuerlig arbeid i takt med at virksomheten erfarer nytten og at dette aktivt er i bruk for å utvikle virksomhetens effektivitet.

6.2. Målgrupper, behov og detaljeringsnivå

I en virksomhet vil det være ulike behov for styringsindikatorer. Alle i virksomheten som har ansvar for å styre ett eller annet vil ha bruk for god styringsinformasjon. Vi har i det videre definert tre hovednivåer:

1. Virksomhetsledelsen skal gi kommunenes politiske og administrative ledelse nødvendig styringsinformasjon slik at denne får et grunnlag for sine beslutninger. Politikernes rolle er å sette mål for virksomheten ved å vurdere samfunnets og brukernes nytte i forhold til den prisen som abonnentene må betale.

Informasjon om tjenesteproduksjonens effektivitet i forhold til andre kommuner er også viktig for de politiske beslutningstakerne. Beslutninger om på hvilken måte VA-tjenesteytingen skal organiseres og utføres er viktige for å sikre at hvert delproduksjons-element utføres til lavest mulig kostnad.

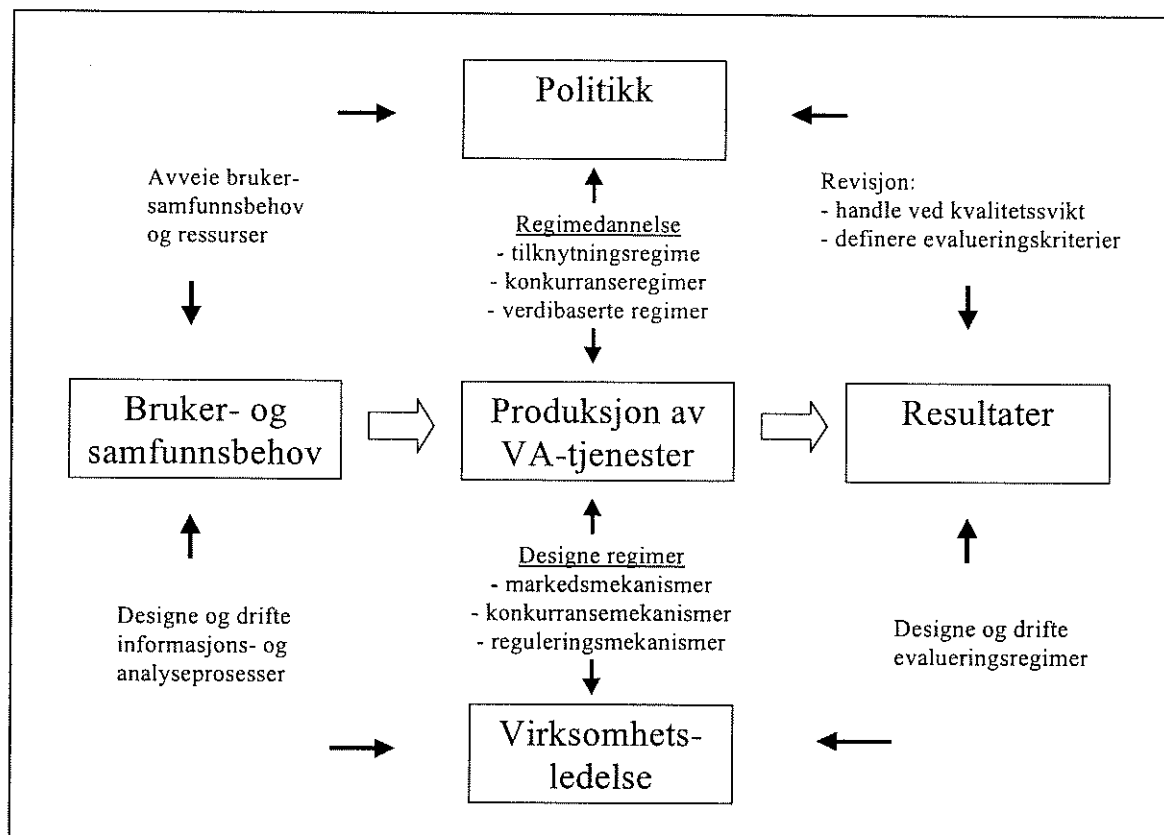
I tillegg skal de politiske beslutningstakerne kontrollere at virksomheten når de overordnede målene som er satt, jf. figur 6.1 på neste side.

2. Virksomhetsledelsen på kommunalt nivå har behov for styringsinformasjon for å sikre at tjenesteproduksjonen er effektiv i alle ledd. Dette innebærer å organisere tjenesteproduksjonen optimalt og slik at ressursbruken optimaliseres mot de oppgavene som er viktige for resultatoppnåelsen. Det innebærer også å kvalitetssikre den produksjonen som foregår i egen regi og sikre kvalitet i innkjøp av varer og tjenester. Med kvalitetssikring menes å forebygge at feil oppstår og at oppgavene løses teknisk effektivt.

Resultatindikatorer er et verktøy for virksomhetsledelsen til å fastsette mål og resultatkrav og følge opp resultatene, jf. figur 6.1.

3. Produksjonen av VA-tjenester består av ulike delelementer der hovedinndelingen er vannproduksjon, vanddistribusjon, avløpsrensing/slamhåndtering og oppsamling/transport av avløpsvann. Styring av produksjonsprosessene er det tredje og mest detaljerte nivået for styringsbehov. De som er ansvarlig for dette, driftsledelsen eller verksledelsen, har for

eksempel ansvaret for å produsere drikkevann av god kvalitet til lavest mulig kostnad. Utvikling av resultatindikatorer er verktøy for de som skal styre disse prosessene.

Figur 6.1. Samspillet mellom virksomhetsledelsen og politikken. (Kilde: Johan From, BI)

7. PRODUKSJON OG KVALITETSSIKRING AV INDIKATORER

7.1. Definisjoner av data og indikatorer

En resultatindikator er som tidligere beskrevet et relativt tall som er sammenhengen mellom to eller flere tall eller data. Avhengig av hvilket nivå vi snakker om vil det også være aggregerte data som benyttes i beregningen av indikatorer. Vi har da begrepene basisdata, aggregerte data og indikatorer:

Basisdata:

Basisdata eller grunnlagsdata er resultatene av løpende målinger eller kartlegginger. Basisdata kan også deles inn i to hovedtyper:

- Systemdokumentasjon er nokså statiske data som ikke endrer seg så mye fra år til år. Antall innbyggere som er tilknyttet vannforsyningen og et renseanleggs hydrauliske kapasitet er eksempler på systemdata.
- Resultatdokumentasjon er data som måles løpende og som er dynamiske data. Eksempler er resultatene av vannkvalitetsmålinger, vannmengder som ble produsert siste døgn, mengde avløpsvann i overløp på en pumpestasjon siste måned, osv.

Aggregerte data:

Aggregerte data er data som er oppsummerte basisdata. Summen av vannproduksjonen på fire vannproduksjonsanlegg for et år eller oppsummerte lønnskostnader for alle som er ansatt i virksomheten er eksempler på aggregerte data.

Indikatorer:

En indikator er et relativt tall som består av sammenhengen mellom to eller flere data som har en innbyrdes sammenheng. Indikatorer kan deles inn i to hovedtyper:

Resultatindikatorer som er dynamiske og beregnes ut fra resultatdata. Forbruk av fellingskemikalier pr år i forhold til behandlet mengde avløpsvann pr år er en slik resultatindikator på produksjonsnivå, og som angir forbruket i for eksempel g/m³.

Forklaringsindikatorer er statiske indikatorer som beregnes ut fra systemdata. Antall fast bosatte innbyggere som blir forsynt av den kommunale vannforsyningen i forhold til antall km ledningsnett, er en slik forklaringsindikator (angis i innbyggere/km ledning). En slik indikator er egnet til å kategorisere virksomheten. For kommuner som vil sammenligne seg med andre, kan slike forklaringsindikatorer vise hvilke kommuner som er sammenlignbare.

7.2. Data om tjenesteproduksjon

Data om tjenesteproduksjonen og resultatene fra denne innhentes på ulike måter i virksomhetene. Noen data måles kontinuerlig ved bruk av måleutstyr som automatisk kan registrere og arkivere alle delmålingene, noen data registreres manuelt ved å lese av telleverk ved visse intervaller og andre måles manuelt ved stikkprøver. Uavhengig av metoden dataene måles og registreres på er det viktig med en bevissthet rundt kvalitetssikring av datainnhenting.

Kvalitetssikring av datainnhenting handler bl.a. om valg av riktig metode og parameter for måling eller prøvetaking, kalibrering av måleinstrumenter, kvalitetssikring av analyser på laboratoriet, god nok nøyaktighet i anslag og skjønnsvurderinger som gjøres og god nok opplæring av de som skal utføre måle- og registreringsarbeid, slik at oppgavene utføres riktig i forhold til det som er beskrevet i instruks og prosedyrer.

Manuell datainnhenting er ressurskrevende og det er også ressurskrevende å behandle dataene manuelt for å få de opp på et aggregeringsnivå som kan brukes i beregning av styringsindikatorer. Med dagens teknologimuligheter er det blitt enklere å både samle inn detaljerte og nøyaktige data og aggregere data uten manuelle regneoperasjoner. Gode dataverktøy er viktig for å få til dette.

7.3. Økonomidata

VA-tjenestene er kommunale betalingstjenester der VA-gebyrene skal dekke kommunens "selvkostnad" med å produsere tjenesten. Selvkostnaden kommer ikke ut av den kommunale regnskapsføringen, men må beregnes ut fra en selvkostkalkyle. Det er disse selvkostnadene som skal benyttes som økonomidata i sektorens redegjørelse for økonomi og beregning av indikatorer.

Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester er gitt av Kommunal og arbeidsdepartementet i 1996 /2/. I det følgende redegjøres det for prinsippene i disse retningslinjer for norske kommuner.

a) Definisjon av selvkost

Selvkost defineres som den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste.

Denne merkostnaden er sammensatt av følgende elementer:

- Kostnader med selve kjernetjenesten og som er *direkte henførbare kostnader*. Dette er lønnskostnader for de som utfører tjenesten og øvrige driftskostnader inkl. betaling til private eller selskaper som utfører tjenester. I tillegg kommer kapitalkostnader (avskrivninger og finanskostnader) for bruk av egne anleggsmidler.
- Tilleggsytelser er bruk eller kjøp av tjenester fra andre deler av kommunen som er nødvendig for at tjenesten skal kunne framstå som et hele. Typiske tilleggstjenester er andel av ledelse og administrasjon, fakturerings- og regnskapsfunksjoner og kontorstøttefunksjoner. Både drifts- og kapitalkostnader er *indirekte henførbare*, og det må normalt beregnes en andel som skal henføres ut fra en vurdering av bruk.
- Støttefunksjoner angir aktiviteter som er pålagt eller på annen måte er nødvendig for kommunen som helhet og som vanskelig lar seg relatere til enkelttjenester. Eksempler er personalkontor, bedriftshelsetjeneste og politisk og administrativ ledelse. Hvor stor andel av støttefunksjoner som skal henføres til selvkostkalkylen, ledes ut fra definisjonen om "merkostnaden" med produksjon av tjenesten. I hovedsak skal skille gjøres ved sentraladministrasjonens strategiske oppgaver. Dette er ikke henførbare kostnader på tjenesten. Øvrige kostnader er *indirekte henførbare*.

b) Kapitalkostnader

I det kommunale regnskapssystem er det kun lånefinansierte anskaffelser av varige driftsmidler som kostnadsfordeler over år. Kapitalkostnader framstilles i dette systemet gjennom låneavdrag. Ved beregning av selvkost er det unaturlig at kostnadsfordeling gjøres avhengig av finansieringsform. Kapitalkostnader bør behandles etter samme prinsipp uavhengig av hvordan anskaffelsen er finansiert.

Driftsmidler deles i to hovedkategorier; varige og løpende driftsmidler:

- Varige driftsmidler skal aktiveres og avskrives over anleggsmiddelets levetid. Dette vil i praksis si anskaffelser med forventet levetid på minimum tre år og anskaffelseskostnad på minimum kr. 15.000,-. (Beløpsgrensen kan av kommunestyret heves til kr. 50.000,-). Anskaffelseskostnaden (historisk pris), evt. fratrasket investeringstilskudd eller anleggsbidrag, skal legges til grunn for beregningen av årlige kapitalkostnader.
- Løpende driftsmidler, som da vil være alle øvrige driftsmidler, skal føres uavkortet i gebyrgrunnlaget.

Som avskrivningsmetode benyttes lineære avskrivninger. Med lineære avskrivninger menes at de årlige avskrivningskostnadene er like over hele avskrivningstiden. En innvending mot lineære avskrivninger kan være at kapitalkostnadene vil synke gjennom avskrivningsperioden, noe som gir et ustabil grunnlag for beregning av gebyrer. Mot dette kan det hevdes at slik ustabilitet kun vil oppstå dersom det ikke foretas jevnlige investeringer og reinvesteringer for tjenesten. I tillegg er det vanlig å betrakte kapitalkostnader og vedlikeholdskostnader i sammenheng. Vedlikeholdskostnader vil øke betydelig med anleggets alder. Gebyrgrunnlaget samlet behøver derfor ikke påvirkes betydelig av at kapitalkostnaden isolert synker gjennom perioden. (/2/ side 25).

Anbefaling av avskrivningsperiode (korrigert i henhold til KOSTRAs veileder /4/):

Departementet anbefaler å benyttes sjablonger over økonomisk levetid som avskrivningstid for ulike typer driftsmiddel. Se tabellen under:

Anleggstype	Avskrivningsperiode, år
Person-, vare- og lastebiler	8
Anleggsmaskiner/biler m/spesialfunksjoner	10
Enkle kontormaskiner og IT-utstyr	5
Maskiner, verktøy, inventar og utstyr	10
Bygninger og bygningsmessige anlegg	50
VA-ledningsnett	40
VAR-tekniske anlegg (renseanlegg, vannverk, pumpestasj. mm)	20

Kalkylerente

Kalkylerenten settes lik effektiv rente på norske statsobligasjoner med 3 års gjenstående løpetid, med et tillegg på 1 prosent (gjennomsnitt over året). Fås ved henvendelse til Kommunal- og regionaldepartementet.

Behandling av nye investeringer

For nye investeringer medtas anleggsmiddelet i avskrivningsgrunnlaget fra og med året etter at bygget eller anlegget er tatt i bruk.

Behandling av salg av anleggsmidler

Dersom et anleggsmiddel selges, skal det ikke lenger være en del av selvkostgrunnlaget og skal trekkes ut av avskrivningsgrunnlaget. Dersom salgsprisen tilsvarer den opprinnelige anskaffelseskostnaden fratrukket tidligere avskrivninger, skal det ikke gjøres annet enn å trekke anleggsmiddelet ut av avskrivningsgrunnlaget. Dersom salgsprisen er høyere eller lavere, skal differansen føres som årets inntekt eller kostnad i selvkostkalkylen.

c) Behandling av overskudd eller underskudd i selvkostkalkylen

For tjenester som er basert på selvkostprinsippet er det ikke forutsatt at inntektene for det enkelte år maksimalt kan tilsvare netto årskostnad for kommunen. I stedet er det forutsatt at inntektene over noen år (3-5 år) ikke skal overstige kostnadene for årene samlet. Dette gjør det mulig å utjevne planlagte og ikke planlagte kostnadssvingninger fra år til år og samtidig holde et stabilt gebyrnivå. Overskudd og underskudd i forhold til selvkostkalkylen bør skje gjennom et selvkostfond for at regnskapet skal bli fullstendig. Et fond er en regnskapsmessig beholdning for å utligne svingninger i netto årskostnader mellom år.

Det vises for øvrig til forskrift om kommunale vann og avløpsgebyrer (13.07.00) § 1, tredje ledd, som pålegger kommunen å ha et overslag over totalkostnadene på VA-sektoren for de nærmeste 4 årene, før vedtak om gebyrenes størrelse fastsettes.

7.4. KOSTRA-rapporteringen

KOSTRA, KOmMune-STat-RApportering, har som formål å frambringe relevant, pålitelig og sammenlignbar styringsinformasjon om kommunenes prioriteringer, produktivitet og dekningsgrader. KOSTRA skal samordne og effektivisere rutinene og løsninger for utveksling av data. Dette skal sikre statlige og kommunale myndigheter rask og enkel tilgang til data. I KOSTRA-rapporteringen skal tjenstedata kobles sammen med økonomiske data for å lage sammenstillinger for produktivitets- og kostnadsindikatorer, prioriteringer og dekningsgrader ute i kommunene. (Ref. KOSTRA /4/, /5/ og /6/).

KOSTRAs prinsipper for avskrivninger av investeringer:

KOSTRA forutsetter at driftsmidler skal avskrives lineært. Ved fornyelser av eksisterende anlegg (standardøkning eller utvidelser) skal kostnaden for fornyelsen legges til restverdien av driftsmiddelet. Etter dette starter avskrivningene igjen med full avskrivningsperiode som ved en nyanskaffelse. Ellers følger avskrivningstid og øvrige regnskapsprinsipper av departementets tidligere veiledning, jf. kapitlet over.

Innhenting av tjenstedata skal i størst mulig grad basere seg på tjenstedata som allerede ligger i offentlige registre og lokale forvaltningssystemer ute på tjenstededene. For VA-sektoren betyr dette i praksis SFTs og fylkesmiljøvernavdelingens saksbehandlingssystem SESAM og Folkehelsas Vannverksregister.

For økonomirapporteringen er det utarbeidet egne regnskapsforskrifter for eksterntregnskap til staten - et KOSTRA-regnskap. Dette regnskapet vil bli obligatorisk for alle kommuner. Det er ikke tilsvarende krav til kommunenes interne regnskapsføring, men de er forpliktet til å etablere en konverteringsnøkkel mot KOSTRA-regnskapet som skal holdes løpende oppdatert. KOSTRA-forskriftene fastsetter funksjons- og artskontoplan.

De beregnede produktivitets- og kostnadsindikatorene som beregnes for VA-sektoren skal baseres på en selvkostkalkyle, som skal kunne genereres fra KOSTRA-regnskapet. En

arbeidsgruppe med representanter fra Statistisk sentralbyrå og Kommunal- og regionaldepartementet har utarbeidet retningslinjer for dette /6/. For at kostnadene mellom kommunene skal bli mest mulig sammenlignbare, får kommunene ikke mulighet til å velge mellom ulike metoder for avskrivninger, rentesatser, avskrivningsperiode m.m.

7.5. Oppsett for selvkost

Oppsettet bygger på KOSTRAs selvkostskjema og artene i KOSTRA. /4/ og /6/.

KOSTNADER:

Direkte henførbare kostnader:

- + Lønn (art 010-099) - refusjon av sykelønn (710)
- + Innkjøp av varer og tjenester til egen tjenesteproduksjon (art 100-290) - inntekter fra fordelte utgifter og internt salg (art 690 og 790)
- + Innkjøp av ekstern tjenesteproduksjon (fra interkomm., komm. eller private selskap) (andel av prisen som utgjør drift og vedlikeholdskostnader) (art 350, 370 og 380)

Sum direkte henførbare kostnader

Indirekte henførbare kostnader - fordeles skjønnsmessig:

- + Administrativ ledelse m/stabs- og merkantile støttefunk./lokaler for disse (art 120/130)
- + Fellesfunksjoner; post, arkiv, edb, personal, bedriftshelsetj. m.m. og lokaler (art 120/130)

Sum indirekte henførbare kostnader

Fradrag for andre inntekter

- Salg av varer og tjenester til andre enn egne gebyrkunder (art 650 evt. 750)
- Fradrag for andre inntekter (art 690 + 700 + 750 + 770)

Sum fradrag for andre inntekter

Kapitalkostnader:

- + Avskrivninger egne anlegg (art 590)
- + Kalkulatorisk renter egne anlegg (beregnes manuelt)
- + Kjøp av eksterne tjenester; andel pris relatert til kapitalkostn. (kfr. art 350, 370 og 380)

Sum kapitalkostnader

Gebyrgrunnlag kostnader:

- + Sum direkte henførbare kostnader
- + Sum indirekte henførbare kostnader
- Fradrag for andre inntekter
- + Sum kapitalkostnader

Sum gebyrgrunnlag kostnader = Netto årskostnad

(Brutto årskostnad = netto årskostnad + andre inntekter)

INNTEKTER:

Gebyrgrunnlaget inntekter:

- + Inntekter fra årsgebyrer (art 655)
- + Inntekter fra tilknytningsgebyr (art 655)
- Avsetning til fond (art 550)
- + Bruk av fond (art 950)
- = Sum gebyrgrunnlag kostnader = Netto årskostnad

7.6. IT-løsninger for produksjon av indikatorer

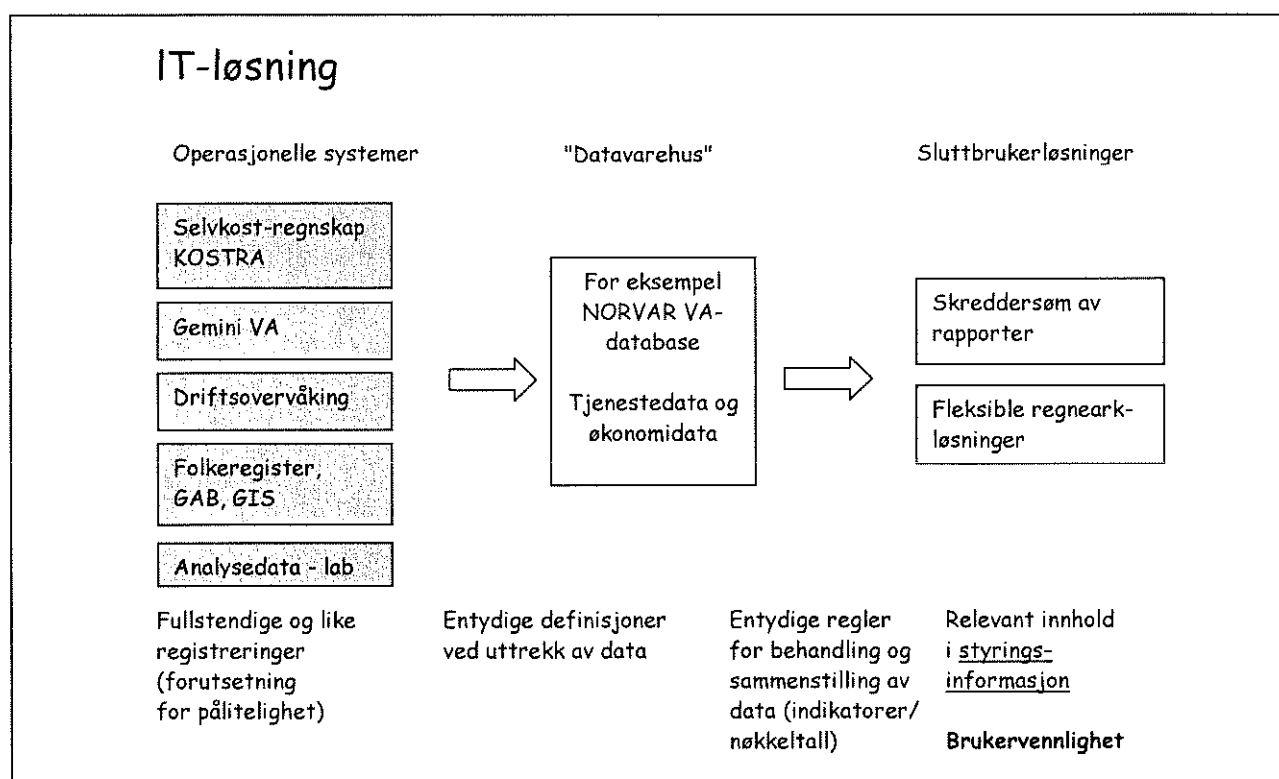
For å kunne få produsert styringsindikatorer på en effektiv og pålitelig måte, er gode IT-løsninger en forutsetning. Vi har i foregående kapitler omtalt hvordan KOSTRA-rapportering og kravet til kommunene vil sikre at selvkostkalkylene blir gjort enhetlig og basert på et økonomisystem som er edb-basert.

For tjenstedataproduksjonen som dels registreres i manuelle systemer og dels ligger i ulike datasystemer, må dataene aggregeres opp på riktig nivå og format for å benyttes i beregningen av indikatorer. Utvikling av IT-løsninger som kan håndtere dette er viktig for å forenkle og kvalitetssikre dette.

Figuren på neste side viser prinsippene i et helhetlig IT-system der et såkalt "datavarehus" er en sentral enhet for å gjøre det mulig å sortere og levere relevant styringsinformasjon til brukerne uten for mye manuell databearbeiding. Kildene for data som skal legges inn i datavarehuset vil være mange; fra ulike databaser der dataene kan importeres elektronisk til data som må registreres manuelt.

Hva som skal være styringsinformasjon, må defineres og datavarehuset må tilrettelegge for uttrekk, sortering og uttak av slik informasjon. Uttak av styringsinformasjonen gjøres med en egen brukervennlig sluttbrukerløsning.

NORVARs nye versjon av edb-programmet "NORVAR-avløp" kan betegnes som et slikt datavarehus. Miljøvernmyndighetenes program SESAM og Folkehelsas vannverksregister er tilsvarende datavarehus på nasjonalt nivå.

Figur 7.1 IT-system for VA-virksomheter. (KILDE: Prosjekt "Forvaltning av kommunal styringsinformasjon - Informasjonsressursforvaltning i kommunene"/ Først og Høverstad. /3/)

8. NORVARs FORSLAG TIL RESULTATINDIKATORER

NORVAR har for øvrig gjennomført et prosjekt om sammenhengen mellom kvalitet, service og pris på kommunale VA-tjenester, der det blant annet er definert et begrenset antall nøkkeltall som kommunene kan bruke for å presentere pris og kvalitet på sine VA-tjenester og som kan benyttes for sammenlikning med andre kommuner. Disse er presentert i NORVAR-rapport 100/2000: "Sammenhengen mellom kvalitet, service og pris på kommunale vann- og avløpstjenester". /9/. En del av disse nøkkeltallene viste seg å være sammenfallende med de indikatorer som ble foreslått på overordnet nivå (nivå 1) i vårt prosjekt om resultatindikatorer. Selv om de to prosjektene har hatt ulike utgangspunkt og målsettinger, har en funnet det hensiktsmessig å samordne de to forslagene, slik at NORVAR heretter kan operere med ett sett nøkkeltall/resultatindikatorer på overordnet nivå.

Som det er beskrevet i kap. 3.2 om mål for prosjektet er det underveis gjort en presisering i avgrensningen av prosjektets omfang. Det er utviklet indikatorer for nivå 2, dvs ut fra den kommunale virksomhetsledelsens behov som ansvarlig for produksjon av tjenester til abonnentene, jf. definisjon av nivåer i kap. 6.2. Vi har også foreslått et utvalg av disse indikatorene som kan benyttes når nivå 1 er målgruppen, dvs. kommunens politiske og administrative ledelse.

8.1. Koordinering med KOSTRA-rapporteringen

NORVARs styre vedtok i møtet i den 6.03.00 følgende om forholdet til KOSTRA: Fordi kommunene uansett blir pålagt og rapportere VA-data til KOSTRA, mener hovedstyret at resultatet av NORVAR-prosjektet om nøkkeltall bør søkes innarbeidet i KOSTRA. Målet må være at mest mulig av anleggseiernes ønske om data/statistikk dekkes av KOSTRA.

Det har imidlertid vist seg at en del nøkkeltall/indikatorer ikke lar seg produsere på grunnlag av de data som i dag samles inn i KOSTRA. I møte den 16.06.00 vedtok NORVARs styre at NORVAR på nåværende tidspunkt ikke skal påvirke KOSTRA til å samle inn flere data enn det myndighetene etterspør. Man antar at en del kommuner ennå ikke ser verdien av slike indikatorer som styringsverktøy, og at det ville bli oppfattet som negativt om NORVAR påvirker KOSTRA til å øke datamengden.

Økonomidataene for VA-sektoren fås gjennom kommunenes selvkostkalkyler som vi forutsetter blir en rapport som fås ut fra KOSTRA-regnskapet. Når alle kommunene tar dette i bruk, vil det bidra til at økonomidataene blir mer sammenlignbare. Det forutsetter selvfølgelig at kommunene følger regnskapsprinsippene lojalt.

Det er også en målsetting at VA-sektorens egendefinerte sentrale tjenestedata blir det som KOSTRA vil benytte. Statistisk sentralbyrå utarbeider fakta-ark med styringsinformasjon basert på KOSTRA-rapporteringen. NORVARs forslag til indikatorer er bransjens innspill til bruk i fakta-arkene. En slik samordning vil minimalisere VA-virksomhetenes rapporteringsomfang og statistikk med andre virksomheter og vil på denne måten bli lett tilgjengelig.

KOSTRAs funksjonsbetegnelser er tilsvarende delproduksjonsområdene slik vi har beskrevet dem i kap. 5, Mål og resultatområder for VA-sektoren.

Funksjoner i KOSTRA:

340 Produksjon av vann

345 Distribusjon av vann

350 Avløpsrensing

353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann

8.2. Resultatindikatorer for vannforsyningsvirksomheten - nivå 2

Resultatområder	Kundetilfredshet tjenesten inkl. service	Kvalitet	Forsyningsikkerhet	Miljø	Organisasjon	Økonomi
Hele vannforsyningsvirksomheten	Klager antall / 1 000 innbyggere forsynt: - vannkvalitet - leveringsdyktighet - gebyr/pris Kundetilfredshets *			- Energiforbruk - Energiproduksjon kWh/innb. forsynt	Egenproduksjon av tjenester, årsverk / 1 000 innbyggere forsynt: - Sum ansatte - Ledelse/administrasjon - Sykefravær, % - Ansattes tilfredshet *	Nettokostnad, kr/ m ³ solgt og kr/innbygger: - Totalkostnader - Driftskostnader - Kosnadsprofil, %: - Andel lønnskostnader - Kjøp varer og tjenester til egenproduksjon - Kjøp til erstatning for egenproduksjon - Andel kapitalkostnader - Dekn.grad vanngebyrer, % - Årsgebyr standardbolig, kr/år - Tilknymingsgebyr, kr
Vannproduksjon	Hygienisk vannkvalitet, godkjente prøver (TKB=0), % av totalt antall prøver Brukskvalitet, godkjente prøver fysisk/kjemiske parametre, % av totalt antall prøver					- Totalkostnad, kr/m ³ solgt - Driftskostnad, kr/m ³ solgt - Andel av br..tot.kostnad, %
Vannproduksjon	Forsyningsavbrudd totalt, antall / 1000 innbyggere forsynt - Forsyningsikkerhet, % av totale innbyggertimer - Svikt i trykkvannforsyningen > 6 timer, % av totale innbyggertimer - Alvorlig vannkvalitetssvikt, % av totale innbyggertimer - Hagevanningstrestriksjoner, % av totale innbyggertimer					
Vannfordistribusjon		- Vannlekkasjereparasjoner, antall/km ledning • år - Beregnet vannlapp, m ³ /km • døgn - Formyelse av ledningsnett, % av totalt nett pr. år - Formyelsestakt ledningsnett, antall år				- Totalkostnad, kr/m ledning - Driftskostnad, kr/m ledning - Andel av br..tot.kostnad, %

* Indikatorer som bør utvikles

8.3. Resultatindikatorer for avløpsvirksomheten - nivå 2

Resultatområder	Kundetilfredshet tjenesten inkl. service	Kvalitet	Pålitelighet	Miljø	Organisasjon	Økonomi
Hele avløps- virksomheten	Klager antall / 1000 innbyggere tilknyttet funksjonsfeil gebyr/pris Kundetilfredshet *			Energiforbruk Energiproduksjon kWh/innb. betjent	Egenproduksjon av tjenester, årsverk / 1000 innbyggere betjent: Sum egne ansatte Ledelse/administrasjon Sykefravær, % Ansattes tilfredshet *	Nettokostnad, kr/ m³ solgt og kr/innbygger: Totalkostnader Driftskostnader Kostnadsprofil, %: Andel lønnskostnader Kjøp varer og tjenester til egenproduksjon Kjøp av tjenester som erstatter egenproduksjon Andel kapitalkostnader Dekn. grad avløpsgebyrer, % Årsgebyr standardbolig, kr/år Tilknytningsgebyr, kr
Oppsamling/-transport av avløpsvann		Kjelleroversvømmelser med erstatningsutbetaling, antall / 1000 innbyggere tilknyttet Kloakkstopp, inkl. i overløp og kummer, antall / km ledning Svikt i pumpestasjon som medførte utslipp, antall / stasjon • år		Oppfyllelse av alle konsesjonskrav transportsystem, % av antall krav Fornyelse av ledningsnett, % av totalt nett pr. år Fornylsestakt ledningsnett, antall år		Totalkostnad, kr/m ledning Driftskostnad, kr/m ledning Andel av br. tot. kostnad, %
Behandling av avløpsvann og slam		Oppfyllelse av konsesjonskrav for rensanlegg, % av antall krav Over/underutslipp fra ra av P, N og org. stoff, % i forhold til resultatkrav Gjenbrugsgrad for slam, % av årsproduksjon Vrakproduksjon av slam pga tungmetaller, % av årsproduksjon				Totalkostnad, kr/m³ solgt Driftskostnad, kr/m³ solgt Andel av br. tot. kostnad, %

* Indikator som bør utvikles

8.4. Utvalg av indikatorer på nivå 1

Målgruppen for indikatorer på nivå 1 har vi tidligere definert som den politiske og administrative ledelse i kommunene. Vi har foreslått et utvalg av indikatorene på nivå 2 til bruk på nivå 1:

Vannforsyningsvirksomheten		Avløpsvirksomheten	
Forklaringsindikator	Enhet	Forklaringsindikator	Enhet
Innbyggere som forsynes	Innbyggere	Innbyggere tilknyttet offentlige renseanlegg	Innbyggere
Andel av innbyggerne i kommunen som forsynes	prosent %	Andel av innbyggerne i kommune som er tilknyttet	prosent %
m3 solgt pr. innb. forsynt	m3/innb.	Krav til rensing	Mekaniske, Kjemisk, Organisk, Nitrogen
Resultatindikator	Enhet	Resultatindikator	Enhet
Forsynings sikkerhet (fravær av leveringssvikt > 6 t)	% av totalt antall innbyggertimer	Kjelleroversvømmelser med erstatningsutbetaling	antall/1000 innb. tilkn.
Hygienisk vannkvalitet, godkjente prøver av TKB	% av totalt antall prøver	Overholdelse av alle konsesjonskrav (ra. og transp.syst.)	% av antall krav
Brukskvalitet, godkjente fys/kjemiske prøver	% av totalt antall prøver	Gjenbruksgrad for slam	% av årets produksjon
Netto totalkostnader (selvkost/gebyrgrunnlag)	kr/innb. forsynt	Netto totalkostnader (selvkost/gebyrgrunnlag)	kr/innb. tilkn.
Netto driftskostnader (direkte og indir. henførbare)	kr/innb. forsynt	Netto driftskostnader (direkte og indir. henførbare)	kr/innb. tilkn.
Dekningsgrad for gebyrer (andel av netto totalkost.)	% av netto totalkostnader	Dekningsgrad for gebyrer (andel av netto totalkost.)	% av netto totalkostnader
Årsgebyr for standardbolig (140m2 el. 150 m3/år)	kr/år ekskl. mva	Årsgebyr for standardbolig (140m2 el. 150 m3/år)	kr/år ekskl. mva
Tilknytningsgebyr for standardbolig	kr ekskl. mva	Tilknytningsgebyr for standardbolig	kr ekskl. mva

8.5. Videreutvikling av indikatorer

Utvikling av gode indikatorer som er nyttige som styringsverktøy vil være et kontinuerlig arbeid og utvikles best dersom dette blir tatt i bruk i den praktiske virksomhetsledelsen. I dette prosjektet er det foreslått et sett med indikatorer som i første omgang kan tas i bruk, så vil erfaringene vise hva som er nyttig og brukbart.

Det er i oppsettet for indikatorer anmerket behov for å utvikle indikatorer som mer presist beskriver kundetilfredshet og medarbeidertilfredshet.

NORVARs styre vedtok i møte den 16.06.00 følgende vedrørende videre arbeid med resultatindikatorer:

De kommuner som er interessert i å arbeide videre med resultatindikatorer, inviteres til et spleiselag for å videreføre NORVARs arbeid til nå. Resultatet av dette brukes til å markedsføre bruk av resultatindikatorer for andre kommuner.

I det videre arbeid med resultatindikatorer forutsettes at man tester ut nytten av indikatorene for styring av VA-virksomheten i kommunene.

9. PRESENTASJON AV INDIKATORER FOR VANNFORSYNING OG AVLØP

Som en del av utviklingsprosessen av indikatorer har 9 kommuner rapportert økonomi og tjenestedata for vann og avløp. Rapporteringen av dataene ble gjort på elektroniske skjema (regneark) som har gjort beregningen av indikatorer enkelt. Etter utprøvingen og erfaringene med dette er forslaget til indikatorer oppdatert.

Prøvekommunene er:

Oslo kommune	ca. 500.000 innbyggere er tilknyttet VA-tjenesten	
Trondheim kommune	ca. 142.000	"
Sandefjord kommune	ca. 37.000	"
Haugesund kommune	ca. 29.000	"
Moss kommune	ca. 25.000	" (bare rapport avløp)
Hamar kommune	ca. 25.000	"
Tjøme kommune	ca. 3.000	"
Søndre Land kommune	ca. 2.500	"
Bygland kommune	ca. 900	"

Basert på beregningen av resultatindikatorer er det utarbeidet grafikk der resultatene for prøvekommunene er vist. Disse resultatene er vist i vedlegg 1 og 2 på de neste sidene. Resultater av basistjenestedata og resultatindikatorer i tabellform er også vedlagt.

Med basis i erfaringene i prosjektet, er det utarbeidet oppdaterte skjema for basisdata med veiledning til utfylling, samt oversikt over indikatorer med formler for beregning. Dette er vist i vedlegg 3 og 4. I basisdataskjema for økonomi er det henvist til KOSTRAs funksjoner og kostnadsarter. Forhåpentligvis vil framskaffelsen av disse økonomidataene etter hvert framgå av kommunenes KOSTRA-rapportering som vil forenkle arbeidet med å framskaffe mer pålitelige økonomidata.

10. REFERANSER

- /1/ System for mer effektiv innsamling og rapportering av VA-data i Norge. Forprosjekt. BUVA-rapport 97/16. Oppdrag for NORVAR.
- /2/ Veiledende retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Kommunal- og arbeidsdepartementet, Kommunalavdelingen 1996.
- /3/ "Nytt og spennende styringsverktøy". Artikkel i VERDT Å VITE... Nyhetsbrev fra Kommunenes Sentralforbund 1/99.
- /4/ Veiledningsmateriell for innføring av rapportering etter KOSTRAs prinsipper. Kommunal- og regionaldepartementet - september 2000.
- /5/ Evalueringsrapport for KOSTRA-VAR. VAR-gruppas vurderinger og anbefalinger 30. juni 1999.
- /6/ Selvkostgruppen - sluttrapport. Beregning av selvkost innenfor KOSTRA. Kommunal- og regionaldepartementet - mars 2000.
- /7/ 6-stad VA-nyckeltal. Diverse prosjektrapporter "Jämförelsesnyckeltal".
- /8/ "Performance indicators for water supply systems". IWA, Operation & Maintenance committee. Draft - oktober 1999.
- /9/ Sammenhengen mellom kvalitet, service og pris på kommunale vann- og avløpstjenester. NORVAR-rapport 100/2000.
- /10/ Data for dokumentasjon av VA-sektorens infrastruktur og resultater. NORVAR-rapport 108/2000
- /11/ "Nyckeltal inom VA – en introduktion". VA-FORSK-rapport 2000-8, VAV, Sverige.

11. VEDLEGG

11.1. Resultatindikatorer for avløp for prøvekommunene

11.2. Resultatindikatorer for vannforsyning for prøvekommunene

11.3. Definisjoner av resultatindikatorer og basisdata for avløp

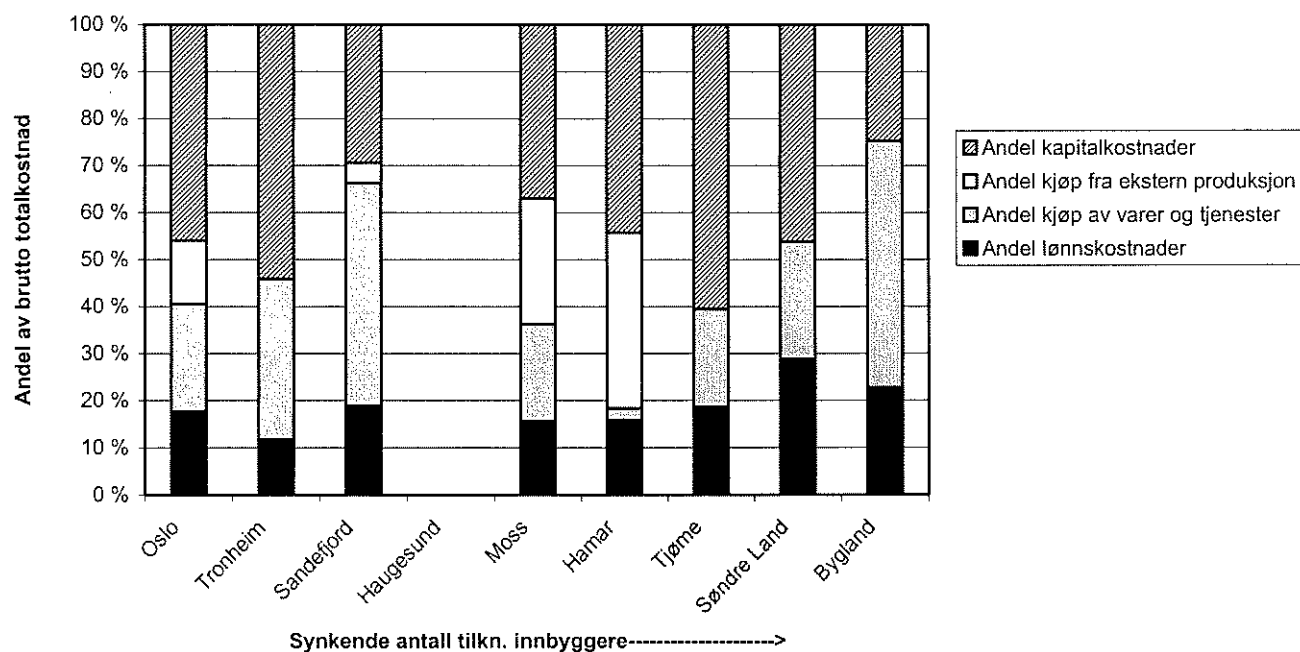
11.4. Definisjoner av resultatindikatorer og basisdata for vannforsyning

Vedlegg 11.1.

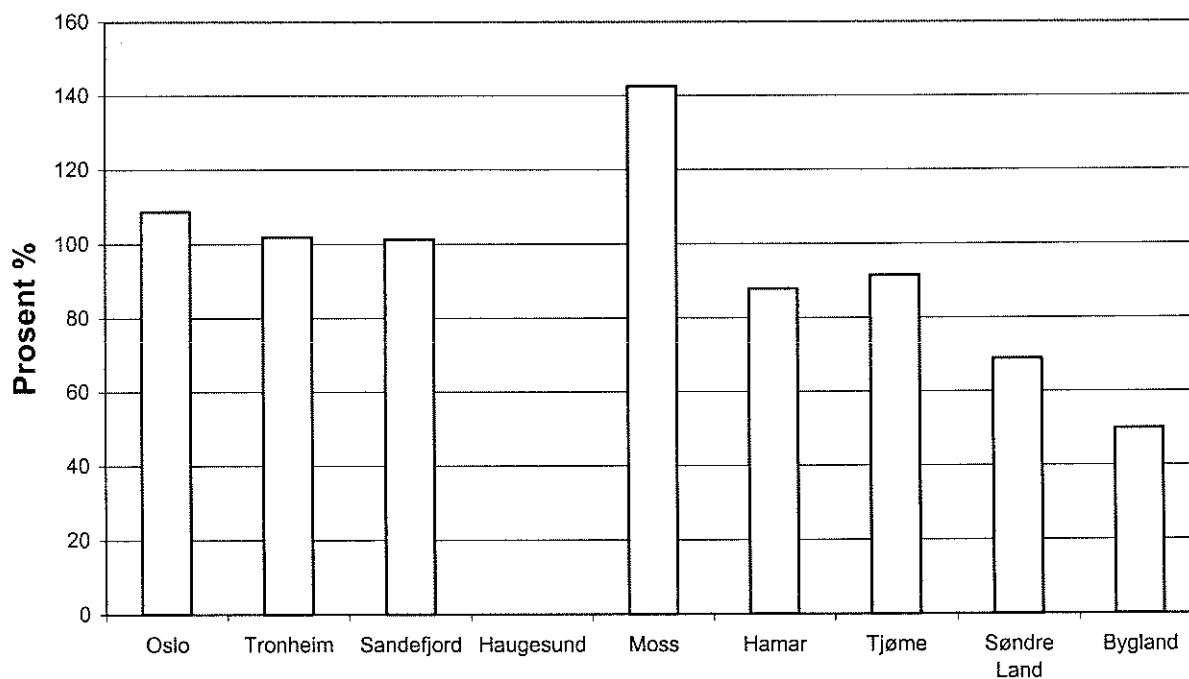
Resultatindikatorer for avløp for prøvekommunene

1. Diagrammer med presentasjon av ulike resultatindikatorer.....26
2. Tabeller med sammenstilling av resultatindikatorer for nivå 2.....33
3. Tabeller med sammenstilling av avløp grunnlagsdata.....34

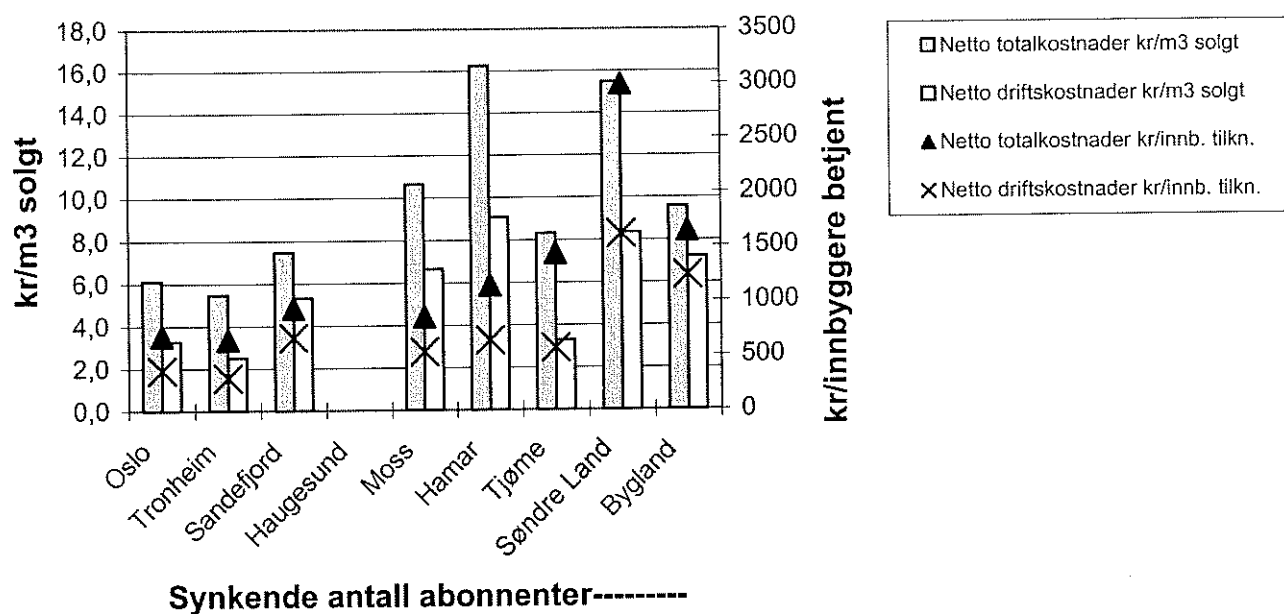
Kostnadsprofil på avløpssektoren

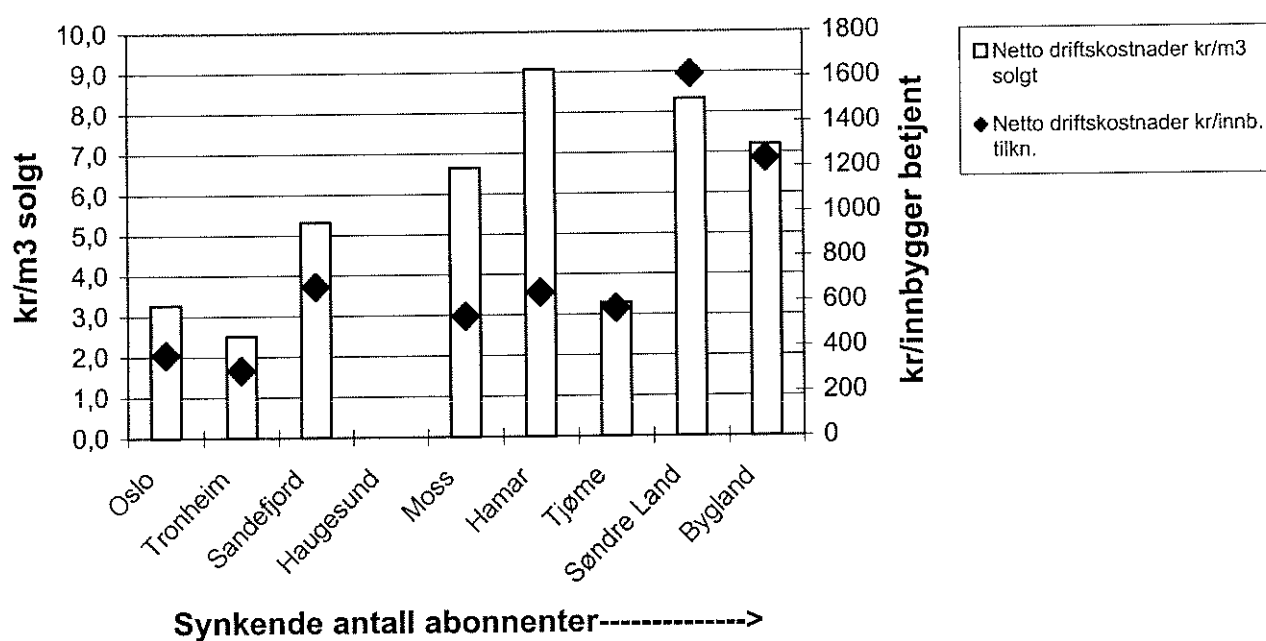
Avløp - gebyrinntektenes andel av netto totalkostnad i 1998

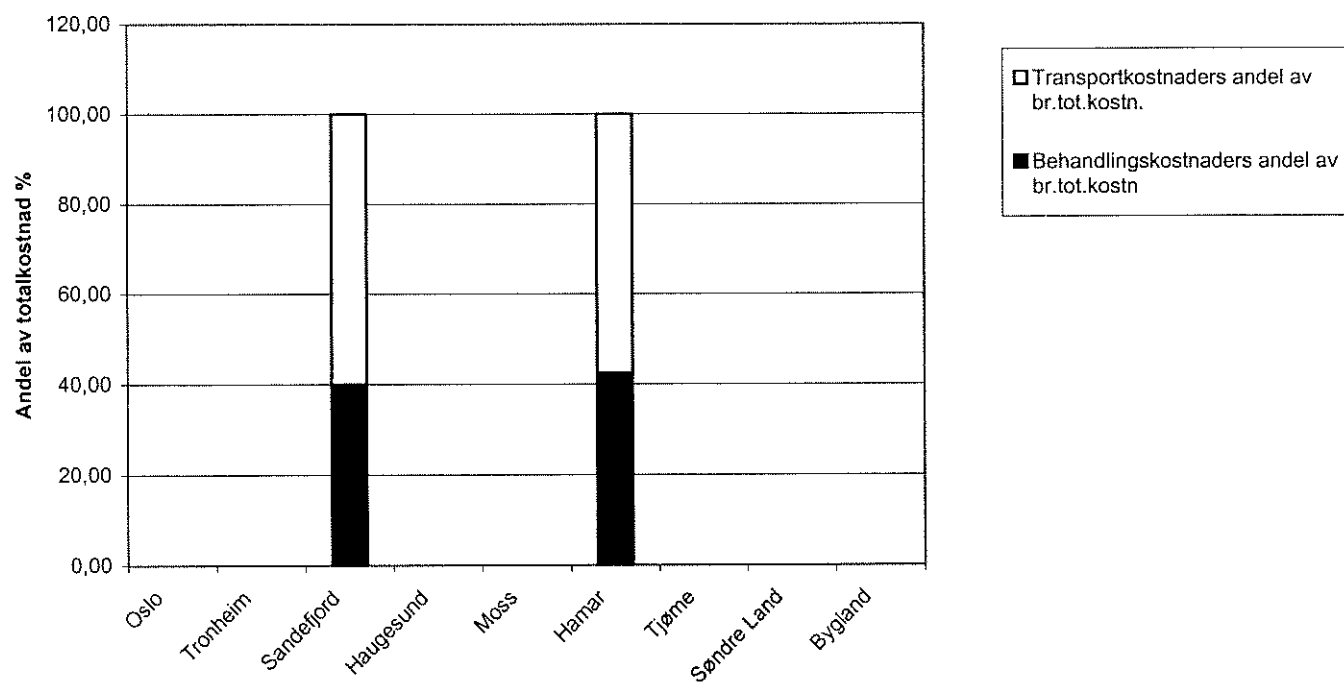
Avløp - kostnadsnøkkeltall 1998

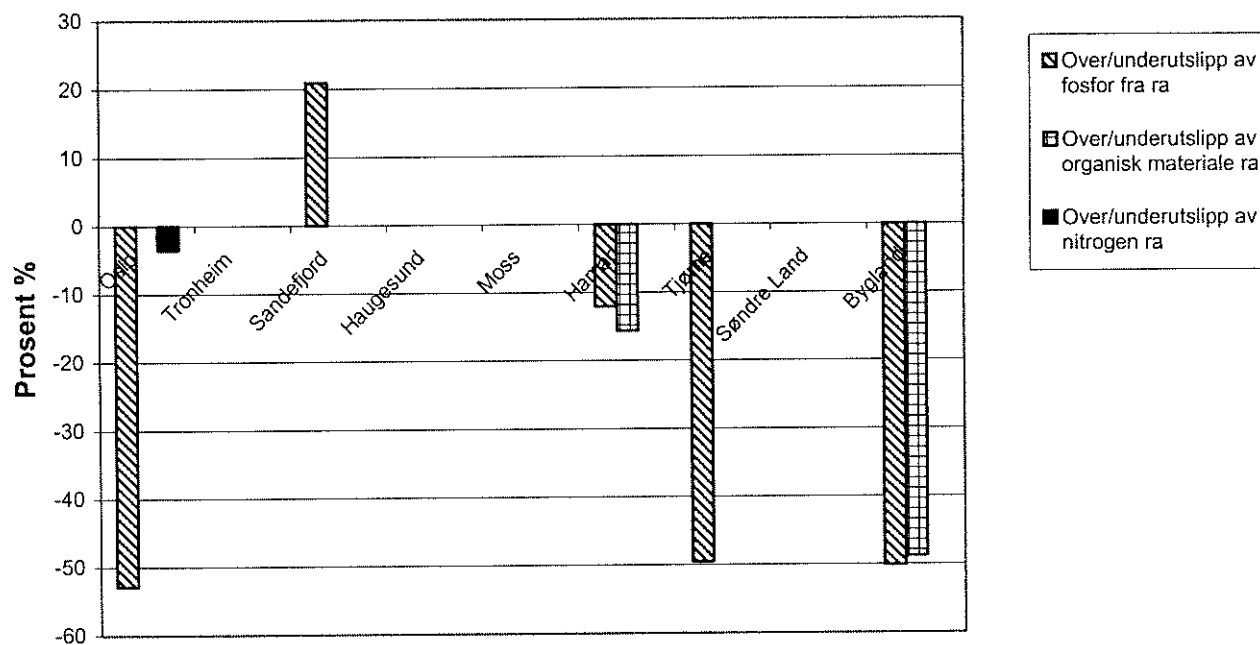
Forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader avløp 1998

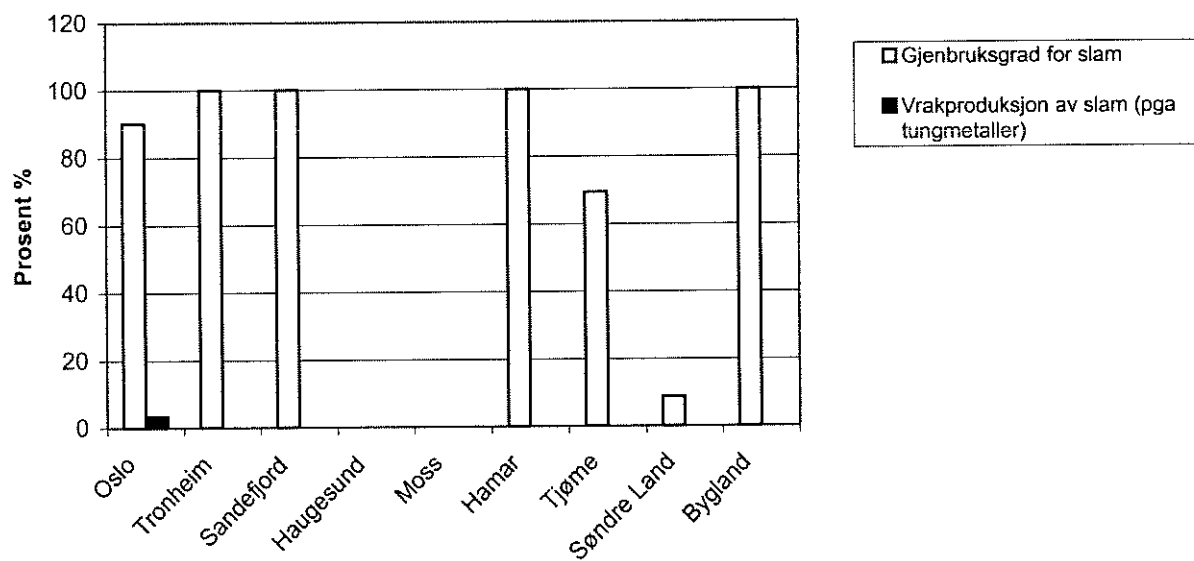
Fordeling av avløpskostnader 1998

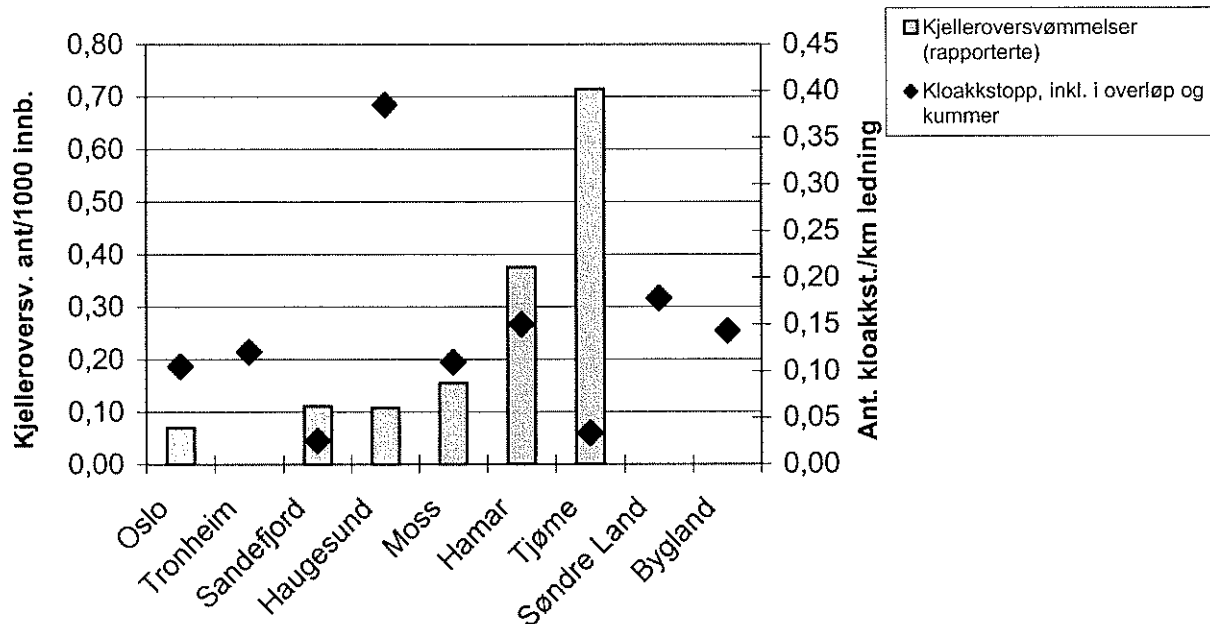
Utslippsmengder fra RA i forhold til resultatkrav i 1998

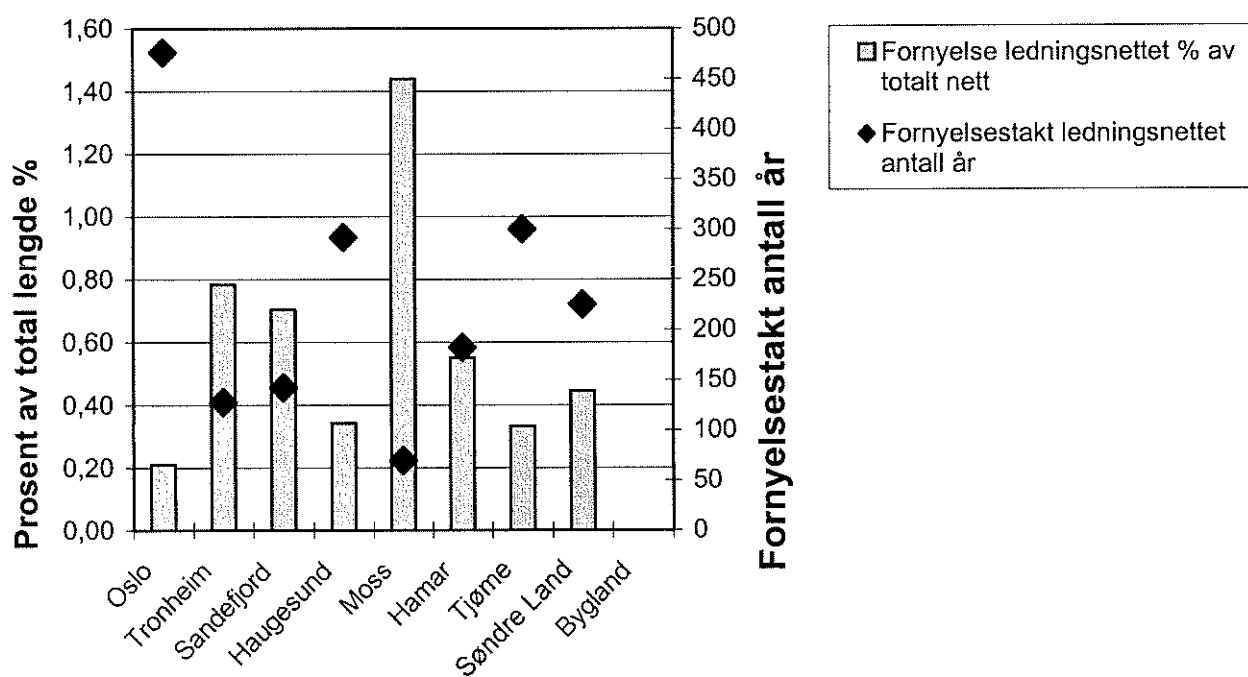
Disponering av slam i 1998, andeler i forhold til årsproduksjon

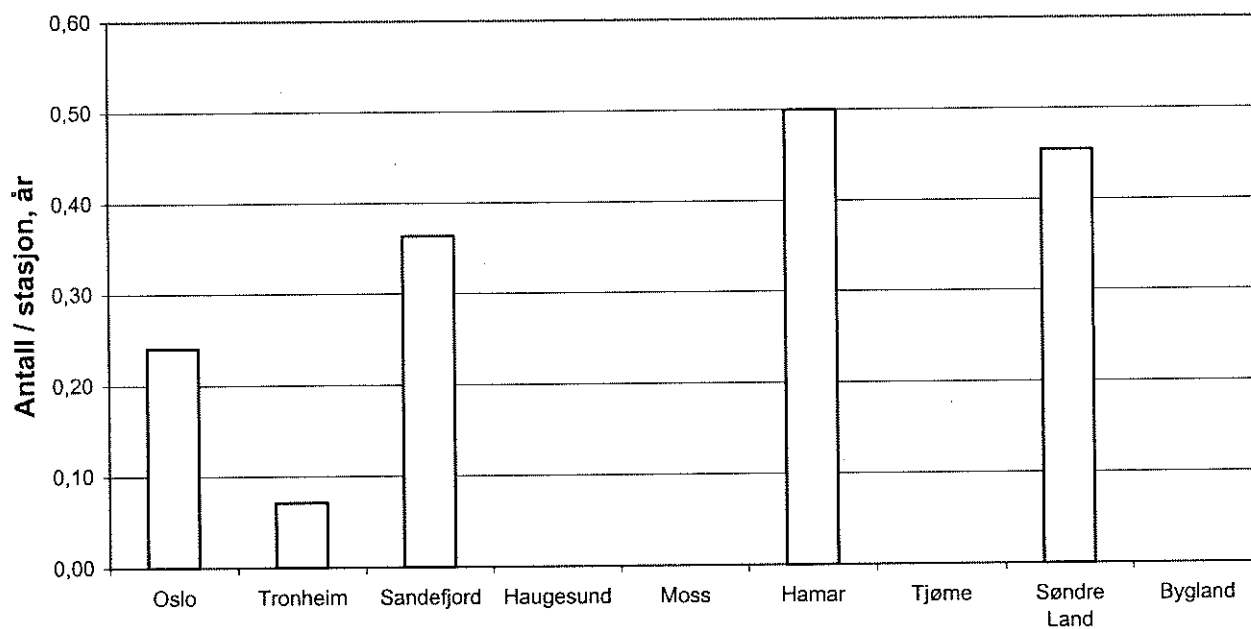
Driftsforstyrrelser på ledningsnettet i 1998

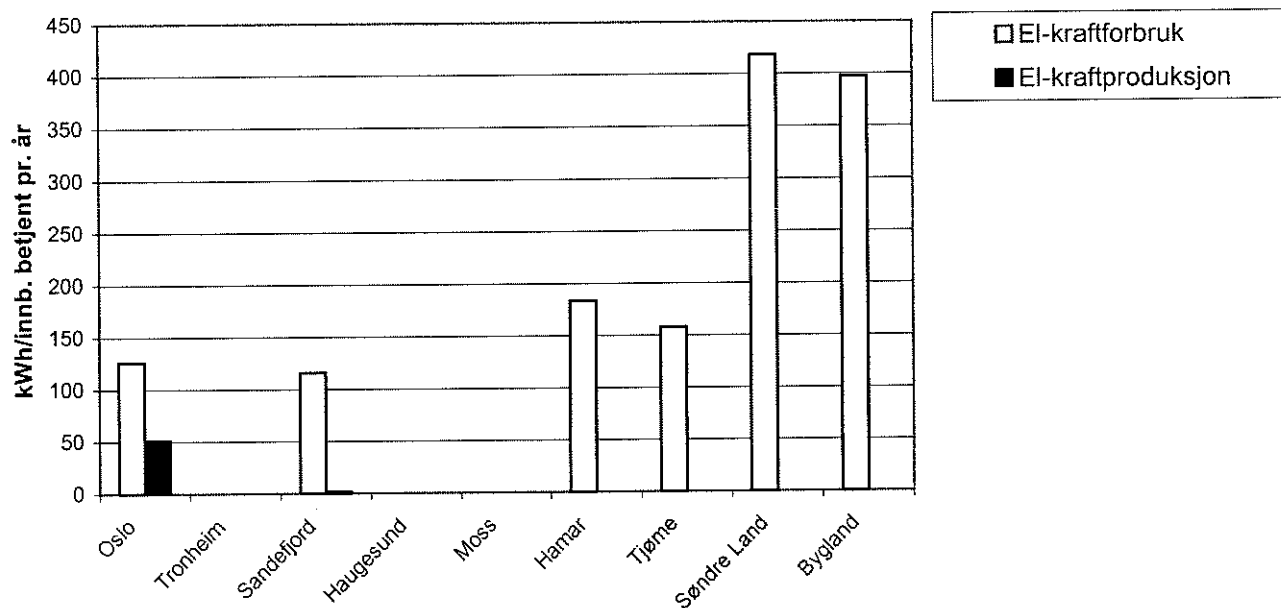
Fornyelse av avløpsnettet i 1998

Svikt i pumpestasjoner som medførte utslipp i 1998

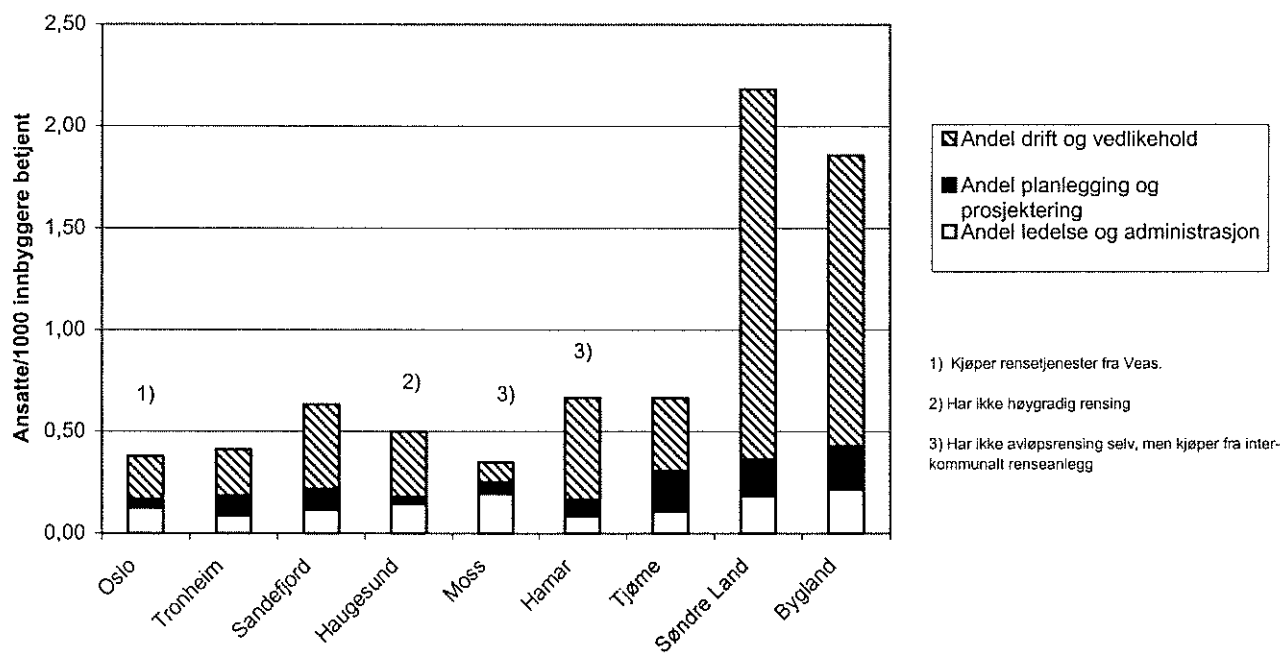

El-kraft forbruk og produksjon kWh/innb.betjent

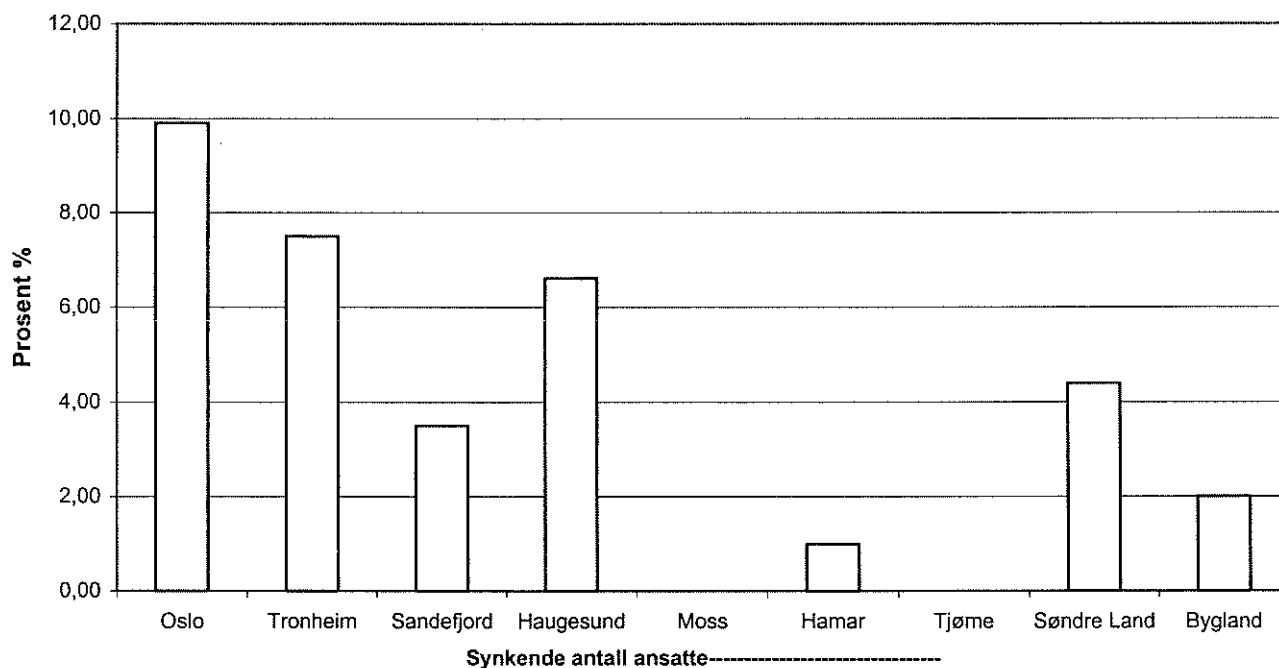

Produksjon med egne ansatte avløp 1998

Egne ansatte avløpsvirksomheten - sykefravær

A			B			C			D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Resultatindikatorer avløp for prøvekommuner - nivå 2																
2	Ar: 1998																
3																	
4	PRODUKSJONS- OG FORKLARINGS- INDIKATORER	Innbyggere i komm. tilknyttet offentlig renseanlegg	Innbyggere	Oslo	Trondheim	Sandefjord	Haugesund	Moss	Hamar	Tjøme	Søndre Land	Bygland					
5		Innbyggerandel tilknyttet offentlig renseanlegg	%	501000	141423	36043	28000	25772	24000	2800	2750	700					
6		Innbyggerandel tilknyttet privat spredte utslipp	%	100	96	93	94	98	89	67	45	32					
7		Innbyggerandel tilknyttet privat spredte utslipp	%	0	3	5	2	1	11	3	13	34					
8		Avløpsvann behandlet ved renseanleggene	1000 m3/år	116100	45489	12200	0	4705	3677	576	737	114					
9		Krav til rensing (Mekanisk, Fosfor-P, Nitrogen)	M, P, N	P, N	M, P	P	M	M, P	M, P	M, P	M, P	M, P					
10		Antall m3 solgt/innbygger tilkn. (målt og stipulert)	m3/innbyggere	112	119	126	100	81	70	173	193	171					
11		Tilknytningsstetthet på distribusjonsnett	innb/km	339	221	113	108	148	120	47	41	50					
12		Innbyggere tilknyttet pr. renseanlegg	innb/andegg	250500	35356	36043	14000	12886	24000	2800	393	350					
13		Andel vannmålerabonnementer	%														
14																	
15	RESULTATINDIKATOR:																
16																	
17	Kundetilfredshet	Klager på funksjonfeil og service	antall/1000 innb.tilkn.			0,55	0,11		0,83			7,1					
18		Klager på gebyrgrunnlag eller prisen	antall/1000 innb.tilkn.			0,14	0,00		1,3			18					
19		Sum klager	antall/1000 innb.tilkn.			0,69	0,11		2,1			20					
20												21					
21	Kvalitet, Miljø og	Kjelleroversømmelser (rapporterte)	antall/1000 innb.tilkn.	0,07		0,11	0,11	0,16	0,38	0,71	0,00	0,00					
22	Sikkerhet i tjeneste-	Kloakkstopp, inkl. i overløp og kummer	antall/km ledning	0,11	0,12	0,03	0,38	0,11	0,15	0,03	0,18	0,14					
23	produksjonen	Svikt i pumpestasjoner som medførte utslipp	antall/stasjon, år	0,24	0,07	0,36	0,00	0,00	0,50	0,00	0,45	0,00					
24		Fornøyelse ledningsnett	% av totalt nett	0,21	0,78	0,70	0,34	1,44	0,55	0,33	0,44	0,00					
25		Fornøyelse slakt ledningsnett	antall år	476	128	142	292	69	182	300	225						
26		Oppfyllelse av konsesjonskrav (ledningsn. og ra)	% oppfyllelse														
27		Over/underutslipp av fosfor fra ra	% i forhold til mål	-53		21			-12	-50		-50					
28		Over/underutslipp av organisk materiale ra	% i forhold til mål			0			-16			-49					
29		Over/underutslipp av nitrogen ra	% i forhold til mål	-4													
30		Gjenbruksgrad for slam	% av årsproduksjon	90	100	100			100	69	9	100					
31		Vrakproduksjon av slam (pga tungmetaller)	% av årsproduksjon	3	0	0			0	0	0	0					
32		El-kraftforbruk	kWh/innb. tilknyttet	126	116	116			184	158	418	397					
33		El-kraftproduksjon	kWh/innb. tilknyttet	51	1,58				0	0	0	0					
34																	
35	Organisasjon	Egenproduksjon av tjenester, sum årsverk	årsv/1000 innb.tilkn	0,38	0,41	0,63	0,50	0,35	0,67	0,54	2,18	1,86					
36		Andel ledelse og administrasjon	årsv/1000 innb.tilkn	0,12	0,08	0,11	0,14	0,19	0,08	0,11	0,18	0,21					
37		Andel planlegging og prosjektering	årsv/1000 innb.tilkn	0,04	0,10	0,10	0,04	0,06	0,08	0,20	0,18	0,21					
38		Andel drift og vedlikehold	årsv/1000 innb.tilkn	0,21	0,23	0,42	0,32	0,10	0,50	0,36	1,82	1,43					
39		Sykefravær	%	9,90	7,50	3,50	6,61		1,00		4,40	2,00					
40																	
41	Økonomi	Netto tot.kost. (selvkost)	kr/m3 solgt	6,1	5,5	7,5		10,6	16,3	8,3	15,5	9,6					
42	Hele avløps-	Netto driftskostnader	kr/m3 solgt	3,3	2,5	5,3		6,6	9,1	3,3	8,3	7,2					
43	virksomheten	Netto tot.kost. (selvkost)	kr/innb. tilkn.	685	652	940		857	1145	1434	2988	1640					
44		Netto driftskostnader	kr/innb. tilkn.	367	299	669		535	639	588	1609	1234					
45		Andel lønnskostnader	% av br.tot.kostn	18	12	18		16	16	19	23	23					
46		Andel kjøp av varer og tjenester	% av br.tot.kostn	23	34	47		21	3	21	25	53					
47		Andel kjøp fra eksterne produksjon	% av br.tot.kostn	13	0	4		27	37	0	0	0					
48		Andel kapitalkostnader	% av br.tot.kostn	46	54	29		37	44	60	46	25					
49		Dekningsgrad gebyrer	% av netto.tot.kostn	109	102	101		143	88	91	69	50					
50																	
51	Behandling av	Brutto totalkostnader	kr/m3 solgt			2,99			6,90								
52	avløpsvann og slam	Brutto driftskostnader	kr/m3 solgt			2,77			5,62								
53		Behandlingskostnaders andel av br.tot.kostn.	% av br.tot.kostn.			40			42								
54	Oppsamling/transport	Brutto totalkostnader	kr/meter ledning			64			79								
55	av avløpsvann	Brutto behandlingskostnader	kr/meter ledning			36			29								
56		Transportkostnaders andel av br.tot.kostn.	% av br.tot.kostn.			60			58								

A											
B											
C											
D											
E											
F											
G											
H											
I											
J											
K											
Grunnlagsdata avløp for prøvekommuner											
1	Ar: 1998										
2	Ar: 1998	Enhet	Oslo	Trondheim	Sandefjord	Haugesund	Moss	Hamar	Tjøme	Søndre Land	Bygland
3											
4	Tilknytningsforhold:										
5	Innbyggere tilknyttet offentlige renseanlegg	Innbyggere	501000	141423	36043	28000	25772	24000	2800	2750	700
6	Innbyggere med spredt privat utslipp	Innbyggere	2000	5000	1890	500	370	3000	147	800	750
7	Innbyggere som ikke enda er tilknyttet offentlige renseanlegg	Innbyggere	0	500	765	1400	100		1257	2500	750
8	Sum innbyggere i kommunen	Innbyggere	503000	146923	38698	29900	26242	27000	4204	6050	2200
9	Antall abonnenter	Antall	50240	36419	17599	10500	6000	11200	1403		412
10	Antall husholdningsabonnenter	Antall	46043		15399		5500	7278	1240		390
11	Antall vannmålerabonnenter	%									
12											
13	Avløpsvannmengder:										
14	Tilført vannmengde til egne renseanlegg (inkl. overløp)	1000 m3/år	46300	45489	12200	0	0		576	721	114,2
15	Tilført vannmengde til interkomm. renseanlegg/annen kommunes anl	1000 m3/år	69800	0	0	0	4705	3677	0	16	0
16	Sum avløpsvann behandlet (14+15)	1000 m3/år	116100	45489	12200	0	4705	3677	576	737	114,2
17	Solgt vannmengde egne abonnenter i kommunen	1000 m3/år	56300	16800	4539	2813	2075	1690	483	531	120
18	Solgt vannmengde behandlet avløpsvann fra andre kommuner inntb.	1000 m3/år	2403		50	0				0	0
19	Sum vannmengde solgt (17+18)	1000 m3/år	58703	16800	4589	2813	2075	1690	483	531	120
20	Differanse avløpsvann behandlet og solgt (16-19)	1000 m3/år	57397	28689	7611	-2813	2630	1987	93	206	-5,8
21											
22	Transportsystem av avløpsvann:										
23	Total lengde spillvannsledninger	km	1476	639	318	260	173,6	200	60	68	14
24	Andel separate spillvannsledninger	km	668	323	186		71,3	188		63	1,5
25	Nytt ledningsnett lagt i år	m	1700	26026	10622	3700		600	1500	200	0
26	Fornivelse av eks. ledningsnett (utskiftet og renovert)	m	3100	5000	2235	891	2500	1100	200	300	0
27	Antall pumpestasjoner	Antall	79	42	55	28	42	20	15	11	6
28	Antall regnvannsoverløp i fellessystem	Antall	186	89	40	20	71	1	3	2	0
29	Antall kloakkstopp i transportsystemet	Antall	155	77	8	100	19	30	2	12	2
30	Antall rapporterte kjelleroversvømmelser	Antall	35		4	3	4	9	2	0	0
31	Svikt i pumpestasjoner som medførte utslipp	Antall	19	3	20	0		10		5	0
32											
33	Alle konsesjonskrav:										
34	Oppfyllelse av alle konsesjonskrav (renseanlegg og nett)	% i forhold til krav									
35											
36	Rensekrav:										
37	Krav til rensing av avløpsvannet	M, P, N	P, N	M, P	P	M	M, P	M, P	M, P	M, P	M, P
38	Antall renseanlegg (kommunale/interkommunale)		2	4	1	2	2	1	1	7	2
39											
40	Avløpsrensing:										
41	Eget renseanlegg 1										
42	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år	46300	10128	12200				576	540	110
43	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år	1100		51,77				26	30	0
44	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år	7,00	4,05	8,1				0,103	1,05	0,022
45	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år	1078		183				-	-	0
46	Utslipp av forurens.m (inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år	995 Ikke krav		767				0,55 LOC	2,37	1,13
47	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor (resultatkrav)	tonn P/år	9,7	4,1	6,7				0,204	-	0,044
48	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen (resultatkrav)	tonn N/år	358 Ikke krav		183				-	-	0
49	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale (resultatkrav)	tonn/år	462		990				12,2 LOC	-	2,2
50											
51	Eget renseanlegg 2										
52	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år		35170						55,5	4,2
53	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år								0	0
54	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år		22						0,0029	0,001
55	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år								-	0,073

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
2	Ar: 1998	Enhet	Oslo	Trondheim	Sandefjord	Haugesund	Moss	Hamar	Tjøme	Søndre Land	Bygland
56	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år		811						0,18	0,04
57	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor	tonn P/år								-	0,0021
58	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen	tonn N/år								-	-
59	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale	tonn/år								-	0,084
60											
61	Eget renseanlegg 3										
62	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år		184						15,8	
63	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år								0	
64	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år		0,07						0,0011	
65	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år								-	
66	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år		1,17						0,04	
67	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor	tonn P/år								-	
68	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen	tonn N/år								-	
69	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale	tonn/år								-	
70											
71	Eget renseanlegg 4										
72	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år		7,3						78,7	
73	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år								6	
74	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år		0,0128						0,015	
75	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år								-	
76	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år		0,04						0,51	
77	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor	tonn P/år								-	
78	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen	tonn N/år								-	
79	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale	tonn/år								-	
80											
81	Eget renseanlegg 5										
82	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år								29,6	
83	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år								0	
84	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år								0,0011	
85	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år								-	
86	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år								0,07	
87	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor	tonn P/år								-	
88	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen	tonn N/år								-	
89	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale	tonn/år								-	
90											
91	Interkommunalt renseanlegg 1										
92	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år	70800					3675		1,2	
93	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år	999					0		0	
94	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år	15					808		0,0004	
95	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år	674					128		-	
96	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år	3245					46,4		-	
97	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor	tonn P/år	37					919		-	
98	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen	tonn N/år	699					55		-	
99	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale	tonn/år	Ikke krav							-	
100											
101	Interkommunalt renseanlegg 2										
102	Årstilrenning inkl. overløp	1000 m3/år								15,2	
103	Andel overløpsdrift foran/i renseanlegget	1000 m3/år						0		0	
104	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år						0,007		-	
105	Utslipp av forurensningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år						-		-	
106	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år						0,11		-	
107	Maksimalt tillatt utslipp av total fosfor	tonn P/år						-		-	
108	Maksimalt tillatt utslipp av total nitrogen	tonn N/år						-		-	
109	Maksimalt tillatt utslipp av organisk materiale	tonn/år						-		-	

2	A			B		C		D		E		F		G		H		I		J		K	
	Ar: 1998			Enhet	Oslo			Trondheim	Sandefjord			Haugesund		Moss		Hamar		Tjøme		Søndre Land		Bygland	
110																							
111	Slamkvalitet:																						
112	Eget renseanlegg 1																						
113	Slamproduksjon			tonn TS	7200			1762	874			33						95		129		250	
114	Tungmetall i slammet, antall prøver som overholder alle krav			antall	26			26	25									6		12		12	
115	Antall slamprøver for måling av tungmetallinnhold			antall	26			26	25									6		12		12	
116																							
117	Eget renseanlegg 2																						
118	Slamproduksjon			tonn TS																		60	
119	Tungmetall i slammet, antall prøver som overholder alle krav			antall																	3		
120	Antall slamprøver for måling av tungmetallinnhold			antall																	3		
121																							
122	Interkommunalt renseanlegg																						
123	Slamproduksjon, andel relatert til tilknyttet innbyggere			tonn TS	8575											2732							
124	Tungmetall i slammet, antall prøver som overholder alle krav			antall	12											12							
125	Antall slamprøver for måling av tungmetallinnhold			antall	12											12							
126																							
127	Slamdispensering:																						
128	Slamproduksjon, egen kommune																						
129	Produksjon ferdig slamprodukt i år			tonn TS	7200			1762	874			1000											
130	Slam disponert i år til jordbruksareal			tonn TS	4782			665	761			0											
131	Slam disponert i år til grønntareal/annen jordforbedring			tonn TS	0			1097	113			0											
132	Slam disponert i år til toppdekk avfallsylling			tonn TS	0			0	0			0											
133	Sum slam som er gjenbrukt i år (130+131+132)			tonn TS	4782			1762	874			1000				0		0		0		0	
134	Slam disponert til annet formål i år			tonn TS	0				0			0											
135	Sum slam disponert i år (133+134)			tonn TS	4782			1762	874			1000				0		0		0		0	
136	Slamproduksjon deponert pga for høyt tungmetallinnhold			tonn TS	842				0			0											
137	Slam deponert pga andre årsaker			tonn TS	0				0			0											
138	Sum slam som er endelig deponert (136+137)			tonn TS	842			0	0			0				0		0		0		0	
139	Slam på lager ved årets slutt			tonn TS	2549				0			0											
140																							
141	Slamproduksjon, interkommunalt																						
142	Slam på lager ved årets begynnelse			tonn TS																			
143	Produksjon ferdig slamprodukt i år			tonn TS	17206											1420		3310		229		100	
144	Slam disponert i år til jordbruksareal			tonn TS	17206											1420		2230		20			
145	Slam disponert i år til grønntareal/annen jordforbedring			tonn TS	0													70					
146	Slam disponert i år til toppdekk avfallsylling			tonn TS	0													0					
147	Sum slam som er gjenbrukt i år (144+145+146)			tonn TS	17206			0				0				1420		2300		20		100	
148	Slam disponert til annet formål i år			tonn TS	0													0		209			
149	Sum slam disponert i år (147+148)			tonn TS	17206			0				0				1420		2300		229		100	
150	Slamproduksjon deponert pga for høyt tungmetallinnhold			tonn TS	0											0		0		0			
151	Slam deponert pga andre årsaker			tonn TS	0											0		0		0			
152	Sum slam som er endelig deponert (150+151)			tonn TS	0			0				0				0		0		0		0	
153	Slam på lager ved årets slutt ((142+143)-(149+152))			tonn TS												510							
154																							
155																							
156	El-kraftforbruk og produksjon																						
157	Kraftkjøp avløpsrensing og slamhåndtering			1000 kWh/år	13000				1830									206				242	
158	Kraftkjøp til transportsystemet			1000 kWh/år	2000				2289									176				36	
159	Kraftkjøp interkommunalt renseanlegg/slambehandlingsanlegg			1000 kWh/år	22600				0									61				0	
160	Sum kraftkjøp avløpsvirksomheten (157+158+159)			1000 kWh/år	37600			0	4119			0				4408		443		0		278	

A		B		C		D		E		F		G		H		I		J		K	
Ar: 1998		Enhet		Oslo		Trondheim		Sandefjord		Haugesund		Moss		Hamar		Tjøme		Søndre Land		Bygland	
161	Kraftproduksjon ved avløpsrensing og slamhåndtering	1000 kWh/år		9000				57												0	
162	Kraftproduksjon ved transportsystemet	1000 kWh/år		0				0												0	
163	Kraftproduksjon ved interkommunalt renseanlegg/slambehandling	1000 kWh/år		16600				0						0						0	
164	Sum kraftproduksjon i avløpsvirksomheten (161+162+163)	1000 kWh/år		25600		0		57		0				0		443		0		0	
165	Sum kraftforbruk avløpsvirksomheten (160+164)	1000 kWh/år		63200		0		4178		0				4408				1150		278	
166																					
167	Organisasjon:																				
168	Antall årsverk ledelse og administrasjon	Årsverk		62,5		12		4,1		4		5		2		0,3		0,5		0,15	
169	Antall årsverk planlegging og prosjektering	Årsverk		21,5		14		3,7		1		1,5		2		0,2		0,5		0,15	
170	Antall årsverk drift og vedlikehold	Årsverk		105		32		15		9		2,5		12		1		5		1	
171	Sum årsverk avløpsvirksomheten (167+168+169)	Årsverk		189		58		22,8		14		9		16		1,5		6		1,3	
172	Totalt sykefravær	%		9,9		7,5		3,5		6,61				1				4,4		2	
173																					
174	Kunder:																				
175	Klager på funksjonstiltak og service	Antall						20		3				20				5		5	
176	Klager på gebyr/prisen	Antall						5						30				50		10	
177	Sum klager	Antall		0		0		25		3		0		50				55		15	

Vedlegg 11.2

Resultatindikatorer for vannforsyning for prøvekommunene

1. Diagrammer for presentasjon av ulike resultatindikatorer.....40
2. Tabeller med sammenstilling av resultatindikatorer for nivå 2.....46
3. Tabeller med sammenstilling av vannforsyning grunnlagsdata.....47

	E
1	
2	
3	
4	Formler for beregning av indikatorer
5	
6	=+Avløpsdata!C5
7	=+Avløpsdata!C5/Avløpsdata!C8*100
8	=+Avløpsdata!C6/Avløpsdata!C8*100
9	=+Avløpsdata!C16
10	=+Avløpsdata!C35
11	=+Avløpsdata!C17/Avløpsdata!C5*1000
12	=+Avløpsdata!C8/Avløpsdata!C22
13	=+Avløpsdata!C5/Avløpsdata!C36
14	=+Avløpsdata!C11/Avløpsdata!C9*100
15	
16	
17	
18	=+Avløpsdata!C175/Avløpsdata!C5/1000
19	=+Avløpsdata!C176/Avløpsdata!C5/1000
20	=+Avløpsdata!C177/Avløpsdata!C5/1000
21	
22	
23	=+Avløpsdata!C31/Avløpsdata!C5/1000
24	=+Avløpsdata!C30/Avløpsdata!C22
25	=+Avløpsdata!C32/Avløpsdata!C26
26	=+Avløpsdata!C25/(Avløpsdata!C22*1000)*100
27	+=(Avløpsdata!C22*1000)/Avløpsdata!C25
28	=+Avløpsdata!C42/Avløpsdata!C41*100
29	=+Avløpsdata!C40/Avløpsdata!C39*100
30	+=(Avløpsdata!C50+Avløpsdata!C59+n)-(Avløpsdata!C47+Avløpsdata!C56+n)/(Avløpsdata!C50+Avløpsdata!C59+n)*100
31	+=(Avløpsdata!C51+Avløpsdata!C60+n)-(Avløpsdata!C48+Avløpsdata!C57+n)/(Avløpsdata!C51+Avløpsdata!C60+n)*100
32	+=(Avløpsdata!C52+Avløpsdata!C61+n)-(Avløpsdata!C49+Avløpsdata!C58+n)/(Avløpsdata!C52+Avløpsdata!C61+n)*100
33	+=(Avløpsdata!C131+Avløpsdata!C147)/(Avløpsdata!C127+Avløpsdata!C143)*100
34	+=(Avløpsdata!C135+Avløpsdata!C150)/(Avløpsdata!C127+Avløpsdata!C143)*100
35	+=(Avløpsdata!C165*1000)/Avløpsdata!C5
36	+=(Avløpsdata!C164*1000)/Avløpsdata!C5
37	
38	=+Avløpsdata!C171/Avløpsdata!C5*1000
39	=+Avløpsdata!C168/Avløpsdata!C5*1000
40	=+Avløpsdata!C172
41	
42	=+Økonomiavløp!F33/Avløpsdata!C17
43	=+Økonomiavløp!F32/Avløpsdata!C17
44	=+Økonomiavløp!F33/Avløpsdata!C5
45	=+Økonomiavløp!F32/Avløpsdata!C5
46	=+Økonomiavløp!F16/Økonomiavløp!F31*100
47	=+Økonomiavløp!F17/Økonomiavløp!F31*100
48	=+Økonomiavløp!F18/Økonomiavløp!F31*100
49	=+Økonomiavløp!F25/Økonomiavløp!F31*100
50	=+Økonomiavløp!F36
51	=+Økonomiavløp!F38
52	=+Økonomiavløp!F39
53	
54	=+Økonomiavløp!E27/Avløpsdata!C19
55	=+Økonomiavløp!E19/Avløpsdata!C19
56	=+Økonomiavløp!E27/Økonomiavløp!F31*100
57	=+Økonomiavløp!D27/Avløpsdata!C22
58	=+Økonomiavløp!D19/Avløpsdata!C22
59	=+Økonomiavløp!D27/Økonomiavløp!F31*100

A			B	C	D
Grunnlagsdata avløp					
1	Veiledning til utfylling av grunndata				
2	Ar:	Enhet	Kommune		
3					
4	Tilknytningsforhold:				
5	Innbyggere tilknyttet offentlige avløpsnett	Innbyggere		Offentlige renseanlegg er kommunens egne anlegg og anlegg som kommunen kjøper tjenester fra.	
6	Innbyggere med spredt privat utslipp	Innbyggere		Helt private avløpsanlegg/systemer utenfor det kommunale gebyrsystemet.	
7	Innbygger som ikke enda er tilknyttet offentlige renseanlegg	Innbyggere		Innbyggere som bor i områder/rensedistrikt som er planlagt ført til offentlig renseanlegg	
8	Sum innbyggere i kommunen	Innbyggere	0	Innbyggerantallet i kommunen	
9	Antall abonnenter	Antall		Sum antall abonnenter tilknyttet offentlig avløpstjenester. = antall som faktureres avløpsgebyr.	
10	Antall husholdningsabonnenter	Antall		Andel av abonnentene som er husholdninger. Alle boligtyper.	
11	Antall abonnenter med vannmåler	Antall		Antall abonnenter som betaler gebyr etter målt vannforbruk.	
12					
13	Avløpsvannmengder:				
14	Tilført vannmengde til egne renseanlegg (inkl. overløp)	1000 m3/år	0	Vannmengder målt med vannføringsmålere på renseanleggene. Sum linje 46, 55, 64, 73 og 82.	
15	Tilført vannmengde til interkomm. ra/annen kommunes ra.	1000 m3/år	0	Vannmengder fra kommunen målt tilført andre renseanlegg. Sum linje 91 og 100.	
16	Sum avløpsvann behandlet fra kommunen (14+15)	1000 m3/år	0	Sum vannmengder tilført samtlige offentlige renseanlegg fra kommunens abonnenter	
17	Solgt vannmengde egne abonnenter i kommunen	1000 m3/år		Sum inntekter fra årsgebyr avløp dividert på prisen i kr/m3, dvs. salg etter måler og stipulert.	
18	Solgt vannm. beh. avløpsvann fra andre komm. abonn.	1000 m3/år		Vannmengde som ligger til grunn for den prisen andre kommuner betaler for behandlingen.	
19	Sum vannmengde solgt (17+18)	1000 m3/år	0	Sum vannmengde solgt for alle kunder.	
20					
21	Transportsystemets anlegg:				
22	Total lengde spillvannsledninger	km		For alle rensedistrikt i kommunen:	
23	Andel separate spillvannsledninger	km		Med spillvannsledning menes både separate avløpsledninger og fellesledninger (ekskl. overløp)	
24	Nytt ledningsnett lagt i år	m		Overvannsledninger skal ikke regnes med.	
25	Fornyelse av eks. ledningsnett (utskiftet og renovert)	m		Ledningsnett i helt nye områder	
26	Antall pumpestasjoner	Antall		Inkl. alle metoder for renovering av eksisterende ledninger eller at det legges helt nye ledninger	
27	Antall regnvannsoverløp i fellessystem	Antall		Sum alle pumpestasjoner	
28	Alle overløp i fellessystem som skal avlaste nettet ved stor vanntilførsel				
29	Funksjon transportsystemet:				
30	Antall registrerte kloakkstopp i transportsystemet	Antall		Alle registrerte tilstopper i nett, overløp og kummer	
31	Antall rapporterte kjelleroversvømmelser	Antall		Antall som er rapportert og der kommunen har erstatningsansvar for skaden	
32	Svikt i pumpestasjoner som medførte utslipp	Antall		Totalt antall ganger med overløpsdrift i pumpestasjonene pga. overbelastning/svikt i funksjon	
33					
34	Rensekrav:				
35	Krav til rensing av avløpsvannet	M, P, O, N		Angi rensekrav: M= mekanisk rensing, P= fosforfjerning, O= organisk stoff-fjerning, N= nitrogenfjerning	
36	Antall offentlige renseanlegg	Antall anlegg			
37					
38	Overholdelse av konsesjonskrav				
39	Sum antall krav til resultater på renseanleggene	Antall		Summer antall av alle typer krav for alle parametre. F. eks. utslipp mg/l, % renseeffekt, kg/d-100PE	
40	Antall resultatverdier som oppfyller kravene	Antall		Summer resultatene for alle typer krav for alle parametre som overholder kravene	
41	Sum antall krav til resultat transportsystem	Antall			
42	Antall resultatverdier som oppfyller konsesjonskravene	Antall			

A			B	C	D
2	Ar:		Enhet	Kommune	Veiledning til utfylling av grunndata
43					
44	Avløpsrensing:				
45	Eget renseanlegg 1				
46	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp		1000 m3/år		Måles med vannmåler på renseanlegget; total tilført renseanlegget gjennom året
47	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P		tonn P/år		Beregnes ut fra utfatte kontrollprøver på utløpsvannet:
48	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N		tonn N/år		Middelverdi av målt utslipp i kg/d for prøveperiodene multiplisert med 365 d/år dividert med 1000
49	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7		tonn/år		Eks.: (R1 + R2 + R3 + R4 + R5 + R6)/6= Middelverdi. R er utslipp i kg/d i prøveperioden.
50	Resultatkrav utslipp av total fosfor		tonn P/år		Her angis resultatkravene for utslipp pr. år. Dette kan være konsesjonskrav eller kommunens egne resultatkrav for å oppnå lokale/regionale vannmiljøsmål.
51	Resultatkrav utslipp av total nitrogen		tonn N/år		Dersom resultatkravene er formulert i kg/d•100 PE tilknyttet, må dette regnes om:
52	Resultatkrav utslipp av organisk materiale		tonn/år		tonn/år = (kg/d•100 PE)/antall 100 PE tilknyttet ra multiplisert med 365/1000 Benytt fosfor PE.
53					
54	Eget renseanlegg 2				
55	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp		1000 m3/år		
56	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P		tonn P/år		
57	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N		tonn N/år		
58	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7		tonn/år		
59	Resultatkrav utslipp av total fosfor		tonn P/år		
60	Resultatkrav utslipp av total nitrogen		tonn N/år		
61	Resultatkrav utslipp av organisk materiale		tonn/år		
62					
63	Eget renseanlegg 3				
64	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp		1000 m3/år		
65	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P		tonn P/år		
66	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N		tonn N/år		
67	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7		tonn/år		
68	Resultatkrav utslipp av total fosfor		tonn P/år		
69	Resultatkrav utslipp av total nitrogen		tonn N/år		
70	Resultatkrav utslipp av organisk materiale		tonn/år		
71					
72	Eget renseanlegg 4				
73	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp		1000 m3/år		
74	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P		tonn P/år		
75	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N		tonn N/år		
76	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7		tonn/år		
77	Resultatkrav utslipp av total fosfor		tonn P/år		
78	Resultatkrav utslipp av total nitrogen		tonn N/år		
79	Resultatkrav utslipp av organisk materiale		tonn/år		
80					
81	Eget renseanlegg 5				
82	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp		1000 m3/år		
83	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P		tonn P/år		
84	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N		tonn N/år		
85	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7		tonn/år		
86	Resultatkrav utslipp av total fosfor		tonn P/år		
87	Resultatkrav utslipp av total nitrogen		tonn N/år		
88	Resultatkrav utslipp av organisk materiale		tonn/år		

A		B	C	D
Ar:		Enhet	Kommune	Veiledning til utfylling av grunnndata
89	Interkommunalt renseanlegg 1			
90	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp	1000 m ³ /år		NB! Andel av tilrenningen som kommer fra kommunen
91	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år		Benyttet totale utslippsdata fra anlegget, ikke andel av utslippet som kommunen representerer
92	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år		
93	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år		
94	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) av total fosfor	tonn P/år		
95	Resultatkrav utslipp av total nitrogen	tonn N/år		
96	Resultatkrav utslipp av organisk materiale	tonn/år		
97				
98	Interkommunalt renseanlegg 2			
99	Arstilrenning til anlegget inkl. overløp	1000 m ³ /år		NB! Andel av tilrenningen som kommer fra kommunen.
100	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.P	tonn P/år		Benyttet total utslippsdata fra anlegget, ikke andel av utslippet som kommunen representerer
101	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) tot.N	tonn N/år		
102	Utslipp av forureningsmengde (inkl. overløp) TOC/KOF/BOF7	tonn/år		
103	Utslipp av forurens.m.(inkl. overløp) av total fosfor	tonn P/år		
104	Resultatkrav utslipp av total nitrogen	tonn N/år		
105	Resultatkrav utslipp av organisk materiale	tonn/år		
106				
107				
108	Slamkvalitet:			
109	Eget renseanlegg 1			
110	Slamproduksjon	tonn TS		Slamproduksjon ved anlegget.
111	Tungmetall i slam, antall prøver som overholder alle krav	antall		
112	Antall slamprøver for måling av tungmetallinnhold	antall		
113				
114	Eget renseanlegg 2			
115	Slamproduksjon	tonn TS		Slamproduksjon ved anlegget
116	Tungmetall i slam, antall prøver som overholder alle krav	antall		
117	Antall slamprøver for måling av tungmetallinnhold	antall		
118				
119	Interkommunalt renseanlegg			
120	Slamproduksjon, andel relatert til tilknyttet innbyggere	tonn TS		Slamproduksjon ved anlegget
121	Tungmetall i slam, antall prøver som overholder alle krav	antall		
122	Antall slamprøver for måling av tungmetallinnhold	antall		
123				
124	Slamdisponering:			
125	Eget slamproduksjonsanlegg eller lager:			
126	Slam på lager ved årets begynnelse	tonn TS		Er lik slam på lager ved utgang av forrige år
127	Produksjon ferdig slamprodukt i år	tonn TS		Totalproduksjon av ferdig slamprodukt. Evt. inkl. tilsats av strukturmateriale og kalk.
128	Slam disponert i år til jordbruksareal	tonn TS		
129	Slam disponert i år til grøntareal/annen jordforbedring	tonn TS		
130	Slam disponert i år til toppdekk avfallsfylling	tonn TS		
131	Sum slam som er gjenbrukt i år (128+129+130)	tonn TS	0	Gjenbruk av slam som jordforbedringsmiddel og/eller som inngår i jordprodukter
132	Slam disponert til annet formål i år	tonn TS	0	F.eks. forbrenning
133	Sum slam disponert i år (131+132)	tonn TS	0	
134				

A		B	C	D	
Ar:		Enhet	Kommune	Veiledning til utfylling av grunndata	
135	Slamproduksjon deponert pga for høyt tungmetallinnhold	tonn TS		Angi den andelen av produksjonen som ikke kan disponeres pga. at tungmetallinnholdet er for høyt	
136	Slam deponert pga andre årsaker	tonn TS		Dersom slammet er endelig deponert, dvs. ikke mellomlagring i påvente av avsetning.	
137	Sum slam som er endelig deponert (135+136)	tonn TS	0		
138	Slam på lager ved årets slutt (126+127)-(133-137)	tonn TS	0	Slam på lager som ikke er disponert ved årets slutt. Lager ved årets begynnelse for neste års rapport	
139					
140					
141	Slamproduksjon interkommunalt eller lager:				
142	Slam på lager ved årets begynnelse	tonn TS			
143	Produksjon ferdig slamprodukt i år	tonn TS			
144	Slam disponert i år til jordbruksareal	tonn TS			
145	Slam disponert i år til grøntareal/annen jordforbedring	tonn TS			
146	Slam disponert i år til toppdekk avfallsylling	tonn TS			
147	Sum slam som er gjenbrukt i år (144+145+146)	tonn TS	0		
148	Slam disponert til annet formål i år	tonn TS	0		
149	Sum slam disponert i år (147+148)	tonn TS	0		
150	Slamproduksjon deponert pga for høyt tungmetallinnhold	tonn TS	0		
151	Slam deponert pga andre årsaker	tonn TS	0		
152	Sum slam som er endelig deponert (150+151)	tonn TS	0		
153	Slam på lager ved årets slutt (142+143)-(149+152))	tonn TS	0		
154					
155					
156	Energiforbruk og produksjon:				
157	Kjøp til avløpsrensing og slamhåndtering	1000 kWh/år		Kjøp av strøm og fyringsolje (omregnet til kWh) til prosessanleggene. (1 liter olje utgjør 8 kWh)	
158	Kjøp til transportsystemet	1000 kWh/år		Kjøp av strøm til pumpestasjoner og øvrige stasjoner på nettet	
159	Kjøp til interkomm. ra/slambehandlingsanlegg	1000 kWh/år		Det interkommunale renseanleggets kjøp av strøm og fyringsolje, kommunens relative andel.	
160	Sum kjøp av energi til avløpsvirksomheten (157+158+159)	1000 kWh/år	0		
161	Energiproduksjon ved avløpsrensing og slamhåndtering	1000 kWh/år		Produksjon av energi på prosessanleggene	
162	Energiproduksjon ved transportsystemet	1000 kWh/år		Produksjon av energi på transportsystemet	
163	Energiproduksjon ved interkomm. ra/slambehandl.anl	1000 kWh/år		Produksjon av energi på interkommunalt renseanlegg, kommunens relative andel.	
164	Sum energiproduksjon i avløpsvirksomheten (161+162+163)	1000 kWh/år	0		
165	Sum energiforbruk avløpsvirksomheten (160+164)	1000 kWh/år	0	Totalt forbruk av energi til all avløpsvirksomheten	
166					
167	Organisasjon:				
168	Egne ansattes årsverk ledelse og administrasjon	Årsverk		Antall egne årsverk knyttet til ledelse av avløpsvirksomheten og diverse merkantile funksjoner	
169	Egne ansattes årsverk planlegging og prosjektering	Årsverk		Antall egne årsverk knyttet til planlegging/prosjektering/oppfølging av investeringsoppgaver	
170	Egne ansattes årsverk drift og vedlikehold	Årsverk		Sum antall årsverk drift og vedlikehold, inkl. operativ driftsledelse/driftsplanlegging	
171	Sum egne årsverk avløpsvirksomheten (168+169+170)	Årsverk	0	Eksklusivt ansatte i interkommunale selskap og evt. andre selskap som driver avløpsanlegg.	
172	Totalt sykefravær	%			
173					
174	Kunder:				
175	Klager på funksjonsfeil og service	Antall		Alle registrerte klager, muntlige og skriftlige	
176	Klager på gebyr/prisen	Antall			
177	Sum klager	Antall	0		

A				B	C	D	E	F	G
ØKONOMI GRUNNDATA AVLØP (Selvkostkalkyle)									
1	Ar:								
2	Definisjon og forklaringer								
3	Alle beløp i 1000 kr	KOSTRA	Tidligere	Funksjon 353	Funksjon 350	SUM			
4		art	konto	Avløpsnett	Avløpsrensing	avløp			
5				transportsyst.	slam				
6	Inntekter:								
7	Sum årsgebyr	655	640			0			Sum inntekter fra årsgebyrer fra alle typer abonnenter
8	Sum tilknytningsgebyrer	655	642			0			Sum inntekter fra tilknytningsgebyrer, alle satser
9	Sum salg av avløpstjenester til andre enn egne abon.	650/750	643			0			Inntekt fra salg av behandlingsjenester for andre komm. eller selskap
10	Div. andre inntekter	690/700/750/770	649			0			Innt. fra andre typer salg, over-/underskudd salg av varige driftsmidler
11	Sum inntekter	L7:L10				0			L: referer til linjenummer
12									
13	Indirekte henførbare kostnader	120/130							Admin. ledelse, merkantile støttefunk., fellesfunksjoner. Beregnet del.
14									
15	Drift- og vedlikeholdsutgifter:								
16	Lønn og sosiale kostnader, korr. ref. sykelønn	010:099 - 710	00-09			0			Eksterne og interne innkjøp
17	Kjøp av varer og tjenester til egen tjenesteproduksjon	100:299 - 690/790	10-29			0			Prisen splittes i drift og vedlikehold og kapital. Drift og vedlikeh. føres her. 1)
18	Innkjøp fra eksterne tjenesteproduksjon, pris ekskl. kapital	350/370/380	30-39			0			
19	Sum drift- og vedlikeholdsutgifter:	L16:L18				0			
20									
21	Kapitalkostnader								
22	Avskrivninger av varige driftsmidler	590	397			0			Lineære avskrivning over driftsmidlets levetid med basis i historisk pris
23	Kalkulatoriske renter	Beregnes				0			Effektiv rente på norske statsobligasjoner + 1 % (Fås fra KRD)
24	Kjøp fra eksterne tjenesteproduksjon, pris andel kapital.	kfr. 350/370/380				0			Andelen av pris for tjenester som representerer selgers kapitalkostnad.
25	Sum kapitalkostnader	L22:L24				0			
26									
27	Brutto totalkostnader produksjon og distribusjon	L19+L25				0			Brutto kostnad = driftskostnader + kapitalkostnader
28	Netto totalkostnader produksjon og distribusjon	L27-(L9+L10)				0			Netto kostnader = Brutto kostnader - salg til andre og div. andre inntekter
29									
30	Brutto driftskostnader	L13+L19				0			Brutto driftskostnader = Indirekte henførbare kostnader + driftsutgifter
31	Brutto totalkostnader	L30+L25				0			Brutto totalkostnader = Brutto driftskostnader + kapitalkostnader
32	Netto driftskostnader	L30-(L9+L10)				0			Netto driftskostnader = Brutto driftskostnader - inntekter fra salg og div.
33	Netto totalkostnader = Gebyrgrunnlaget	L31-(L9+L10)				0			Netto totalkostnader = Brutto totalkostnader - inntekter fra salg og div.
34									
35	Driftsresultat	L11-L31				0			Sum inntekter - brutto totalkostnader
36	Gebyrinntektenes andel av netto totalkostnad %	(L7+L8)/L33*100				#DIV/0!			Dekningsgrad for gebyrinntekter
37	Bruk av fond (positivt)/avsetning til fond (negativt)	L33-(L7+L8)				0			Over-/underskudd på selvkostkalkylen. Balanseres med bruk av fond
38	Arsgesbyr for standard bolig	kr/år ekskl. mva							140 m2 eller forbruk på 150 m3/år (benytt det som gjelder flest abonn.)
39	Tilknytningsgebyr for standard bolig	kr ekskl. mva							Bruk middelverdi av lav, middel og høy sats.
40									
41	1) Innkjøp fra eksterne tjenesteproduksjon.								
42	Benyttelse kun der hele avløpsrensingen eller slambehandlingen utføres av annen kommune, selskap eller foretak. Alle andre innkjøp av varer og tjenester er til egen produksjon, selv om deler av produksjonen utføres av andre.								

Vedlegg 11.4

Definisjoner av resultatindikatorer og basisdata for vannforsyning

1. Resultatindikatorer vannforsyning nivå 2.....	62
2. Grunnlagsdata vannforsyning.....	65
3. Økonomi grunndata vannforsyning (selvkostkalkyle).....	68

	A	B	C
1	Resultatindikatorer vannforsyning - nivå 2		
2	Definisjon og beregninger		
3			
4			Enhet
5			
6	FORKLARINGS-	Innbyggere i kommunen som forsynes	Antall
7	INDIKATORER	Innbyggerandel tilknyttet kommunens vannforsyning	%
8		Innbyggerandel tilknyttet private vannverk	%
9		Innbyggerandel tilknyttet egen privat forsyning	%
10		Antall innbyggere pr. husholdning i gjennomsnitt	innbyggere/boligabonnett
11		Tilknytningstetthet på distribusjonsnett	innbyggere/km
12		Innbyggere forsynt pr. vannproduksjonsanlegg	innbyggere/anlegg
13		Andel vannmålerabonnenter	%
14		Spesifikk totalleveranse (produsert og kjøpt vann)	m3/innbygger
15		Spesifikt totalt salg (målt og stipulert)	m3/innbygger
16			
17	RESULTATOMRÅDE	RESULTATINDIKATOR	
18			
19	Kundetilfredshet	Klager på vannkvalitet	Antall/1000 innb.forsynt
20		Klager på leveringsdyktigheten og service	Antall/1000 innb.forsynt
21		Klager på gebyrgrunnlag eller prisen	Antall/1000 innb.forsynt
22		Sum klager	Antall/1000 innb.forsynt
23		Kundetilfredshetsindeks	
24			
25	Kvalitet og forsynings-	Totale forsyningsavbrudd	Antall/1000 innb. forsynt
26	sikkerhet	Forsyningssikkerhet (fravær av forsyningssvikt > 6 timer)	% av totale innb.timer
27		Svikt i trykkvannsforsyning > 6 timer	% av totale innb.timer
28		Vannkvalitetssvikt som medfører akutt helsefare	% av totale innb.timer
29		Hagevanningsrestriksjoner	% av totale innb.timer
30		Hygienisk vannkvalitet, godkjente prøver av TKB i rentvann	% av antall prøver
31		Brukskvalitet, godkjente prøver fysisk/kjem. parametre	% av antall prøver
32		Antall vannlekkasjereparasjoner pr. km ledning	antall/km•år
33		Beregnet vanntap pr. km ledning	m3/km•døgn
34		Fornyhet ledningsnett i forhold til total lengde	%
35		Fornyelsestakt ledningsnett	år
36			
37	Miljø	Energiforbruk	kwh/innbygger forsynt
38		Energiproduksjon	kwh/innbygger forsynt
39			
40	Personal/organisasjon	Egenproduksjon av tjenester, sum årsverk	årsverk/1000 innb.forsynt
41		Andel ledelse og administrasjon	årsverk/1000 innb.forsynt
42		Sykefravær	%
43			
44	Økonomi	Netto totalkostnader (gebyrgrunnlaget)	kr/m3 solgt
45	Hele vannforsyningen	Netto driftskostnader	kr/m3 solgt
46		Netto totalkostnader (gebyrgrunnlaget)	kr/innbygger forsynt
47		Netto driftskostnader	kr/innbygger forsynt
48		Andel lønnskostnader til tjenesteproduksjon av br.totalkost	% av brutto totalkostnad
49		Andel kjøp av tjenester til egen tjenesteproduksjon	% av brutto totalkostnad
50		Andel kjøp fra eksterne tjenesteprodusenter	% av brutto totalkostnad
51		Andel kapitalkostnader av br.totalkost	% av brutto totalkostnad
52		Dekningsgrad for gebyrer	% av netto totalkostnad
53		Årsgebyr for standardbolig (140 m2 eller forbruk 150 m3/år)	kr/år ekskl. mva
54		Tilknytningsgebyr for standardbolig	kr ekskl. mva
55			
56	Vannproduksjon	Brutto totalkostnader	kr/m3 solgt
57		Driftsutgifter	kr/m3 solgt
58		Vannproduksjonskostnaders andel av br.tot.kostnad	kr/m3 solgt
59	Vanndistribusjon	Brutto totalkostnader	kr/meter ledning
60		Driftsutgifter	kr/meter ledning
61		Vanndistribusjonskostnaders andel av br.tot.kostnad	kr/meter ledning

	D
1	
2	
3	
4	Beskrivelse av indikator
5	
6	Innbygger i kommunen som er kommunale abonnenter
7	Dekningsgrad for den kommunale tjenesten
8	Et vannverk har mer enn en abonnent og vannverkseier må følge drikkevannsforskriftens krav
9	Innbyggere som har egen privat brønn
10	Indikator som er viktig ved vurdering av sammenlignbarheten mellom kommuner og i vurdering av resultatindikatorer
11	Abonnenttettheten er svært viktig for kostnadsbildet. Liten tetthet gir normalt høyere totalkostnad pr. innbygger.
12	Kommuner med mange små tettsteder med hvert sitt vannverk får lav tilkn. og potensielt høye kostn.
13	Høy vannmålerdekning gir normalt lavere salg av vann pr. tilknyttet innbygger
14	Vann som leveres på forsyningsnettet i forhold til antall innbyggere tilknyttet. Inkl. solgt vann, ikke solgt forbruk og vanntap
15	Andel av leveransen som er solgt til abonnentene. Inkl. salg etter vannmåler og salg basert på stipulert forbruk etter areal.
16	
17	
18	
19	Indikator som er mest interessant som intern styringsparameter, slik at omfanget av klager kan følges opp over tid.
20	Omfang av kundeklager i ulike områder av forsyningsnettet kan være et godt grunnlag for prioritering av tiltak.
21	Omfanget av kundeklager gir ikke nødvendigvis uttrykk for hvor godt fornøyde kundene er med tjenesten.
22	
23	Det bør utvikles indikatorer som mer presist uttrykker kundenes tilfredshet.
24	
25	Summen av alle typer forsyngingsavbrudd, uavhengig av varighet og hvor mange som berøres.
26	Totale innbyggertimer = ant.innb•365dager•24 timer/år. Fravær av svikt i trykkvannsforsyning > 6 h og alvorlig forurensning.
27	Svikt i trykkvannsforsyningen i over 6 timer. Utrykker omfanget i forhold til hvor mange av innbyggerne som berøres.
28	Hendelser som medførte at forurenset rentvann er distribuert til abonnentene. Kfr. Drikkevannsf. §6, annet ledd og §19.
29	Angir omfang av forbruksrestriksjoner. Aktuell som intern styringsindikator i kommuner med begrenset kapasitet.
30	Gir et uttrykk for den hygieniske vannkvaliteten
31	Gir et uttrykk for den bruksmessig kvaliteten. Parametre som pH, turb, farge, jern, mangan, m.fl.
32	Angir aktivitetsnivået når det gjelder å reparere vannlekkasjer. Er ikke nødvendigvis et uttrykk for lekkasjeomfanget
33	Indikator for oppfølging av lekkasjetap på nettet. Bør sammenlignes med kommuner med samme ledningsdimensjoner.
34	Årets omfang av fornyelse i forhold til nettets totale lengde. Mer pålitelig ved beregning av gj.snitt fornyelse siste tre år.
35	Angir levetid på nettet dersom fornyelsen fortsetter på dagens nivå. Mål for levetid er 80-100 år. Faktisk levetid er ofte lavere.
36	
37	Totalt forbruk av energi på produksjon/distribusjon av drikkevannet. Inkl. egenprodusert/innkjøpt i form av strøm og fyringsolje.
38	Andel av energiforbruket som er egenprodusert
39	
40	Angir hvor mange årsverk kommunen selv har ansatt knyttet til produksjon av vannforsyningstjenestene
41	Angir hvor stor andel av disse som er knyttet til ledelse og administrasjon
42	Inkl. alle typer sykefravær.
43	
44	Netto totalkostnad = gebyrgrunnlaget. FDV-kostn. og kapitalkostn. fratrukket kostn. med produksjon for andre enn egne abonn.
45	Netto FDV-kostnader = drift og vedlikehold + andel av kostnad fra kommunens sentraladm., fratrukket ekstern produksjon
46	Indikatorene kr/m3 solgt og kr/innbygger tilknyttet supplerer hverandre.
47	Forklaringsindikatoren m3 solgt/innbygger er viktig å vurdere i sammenligningen mellom kommuner
48	Lønnskostnader knyttet til egen tjenesteproduksjon (ekskl. invest.). Andel av totale vannforsyningskostnader
49	Hvor stor andel innkjøp av varer og tjenester til FDV-produksjonen er i forhold til totalkostnaden.
50	Hvor stor andel "ekstern-produksjonen" av tjenester er i forhold til totale kostnader. Vanligvis er dette interkommunale vannverk
51	Hvor stor andel kapitalkostnadene utgjør av totalkostnadene. Inkl. også kapitalkostnader for interkommunale anlegg
52	Viser hvor stor andel av gebyrgrunnlaget som finansieres ved tilknytnings- og årsgebyrer.
53	Viser den prisen som en gjennomsnitts bolig betaler for vannforsyningstjenesten pr. år. Pris ekskl. mva
54	
55	
56	Indikator som viser hva totalkostnaden for vannproduksjonen er, ekskl. kostnad sentraladministrasjon
57	Andel FDV-kostnader
58	Vannproduksjonskostnaders andel av totale vannforsyningskostnader
59	Indikator som viser hva totalkostnaden ved distribusjon av drikkevann er, ekskl. kostnad sentraladministrasjon
60	Andel FDV-kostnader
61	Distribusjonskostnadenes andel av totale vannforsyningskostnader

	E
1	
2	
3	
4	Formler for beregning av indikatorer
5	
6	=+Vanndata!C5
7	=+Vanndata!C5/Vanndata!C8*100
8	=+Vanndata!C5/Vanndata!C8*100
9	=+Vanndata!C7/Vanndata!C8*100
10	=+Vanndata!C5/Vanndata!C11
11	=+Vanndata!C5/Vanndata!C83
12	=+Vanndata!C5/Vanndata!C21
13	=+Vanndata!C12/Vanndata!C10*100
14	=+Vanndata!C31/Vanndata!C5*1000
15	=+Vanndata!C43/Vanndata!C5*1000
16	
17	
18	
19	=+Vanndata!C114/Vanndata!C5*1000
20	=+Vanndata!C115/Vanndata!C5*1000
21	=+Vanndata!C116/Vanndata!C5*1000
22	=+Vanndata!C117/Vanndata!C5*1000
23	
24	
25	=+Vanndata!C89/Vanndata!C5*1000
26	=+((Vanndata!C5*365*24)-(Vanndata!C90+Vanndata!C91))/(Vanndata!C5*365*24)*100
27	=+Vanndata!C90/Vanndata!C5*365*24*100
28	=+Vanndata!C91/Vanndata!C5*365*24*100
29	=+Vanndata!C92/Vanndata!C5*365*24*100
30	=+(Vanndata!C56+Vanndata!C65+Vanndata!C72+Vanndata!C79)/(Vanndata!C57+Vanndata!C66+Vanndata!C73+Vanndata!C80)*100
31	=+(Vanndata!C58+Vanndata!C67+Vanndata!C74+Vanndata!C81)/(Vanndata!C59+Vanndata!C68+Vanndata!C73+Vanndata!C83)*100
32	=+Vanndata!C88/Vanndata!C83
33	=+Vanndata!C51/Vanndata!C83*1000/365
34	=+Vanndata!C87/Vanndata!C83/1000*100
35	=+Vanndata!C83/Vanndata!C87*1000
36	
37	=+Vanndata!C103/Vanndata!C5
38	=+Vanndata!C102/Vanndata!C5
39	
40	=+Vanndata!C110/Vanndata!C5*1000
41	=+Vanndata!C107/Vanndata!C5*1000
42	=+Vanndata!C111
43	
44	=+Økonomi!F33/Vanndata!C43
45	=+Økonomi!F32/Vanndata!C43
46	=+Økonomi!F33/Vanndata!C5*1000
47	=+Økonomi!F32/Vanndata!C5*1000
48	=+Økonomi!F16/Økonomi!F31*100
49	=+Økonomi!F17/Økonomi!F31*100
50	=+Økonomi!F18/Økonomi!F31*100
51	=+Økonomi!F25/Økonomi!F31*100
52	=+Økonomi!F36
53	=+Økonomi!F38
54	=+Økonomi!F39
55	
56	=+Økonomi!E27/Vanndata!C41
57	=+Økonomi!E19/Vanndata!C41
58	=+Økonomi!E27/Økonomi!F31*100
59	=+Økonomi!D27/Vanndata!C83
60	=+Økonomi!D19/Vanndata!C83
61	=+Økonomi!D27/Økonomi!F31*100

A		B	C	D
Grunnlagsdata vannforsyning				
Ar:	Enhet	Kommune	Veiledning til utfylling av grunndata	
1				
2				
3				
4	Tilknytningsforhold			
5	Fast bosatte innbyggere tilknyttet kommunens vannforsyning	Innbyggere		Alle fast bosatte innbyggere som er abonnenter til kommunens vannforsyning
6	Fast bosatte innbyggere tilknyttet private vannverk	Innbyggere		Andel av innbyggere som er abonnenter ved private vannverk. Et vannverk har mer enn en abonnent
7	Fast bosatte innbyggere med egen privat vannforsyning	Innbyggere		Resten av innbyggere som forsynes fra egen brønn
8	Antall innbyggere i kommunen	Innbyggere	0	Innbyggertallet i kommunen
9	Maksimalt forsynt personer i sesong	Personer		Fast bosatte innbyggere + maks antall pers. som skal forsynes i perioder. Feks. topper pga reiselivsvisksomhet.
10	Antall abonnenter (= kunder)	Abonnenter		Sum abonnenter tilknyttet kommunens forsyningsnett. = antall som faktureres vanngebyr
11	Antall husholdningsabonnenter	Abonnenter		Andel av abonnentene som er husholdninger, alle boligtyper.
12	Antall abonnenter med vannmåler	Antall		Det totale antall abonnenter som betaler gebyr basert på vannmåling. Husholdning og ikke-husholdning
13	Antall husholdningsabonnenter med vannmåler	Antall		Andel av husholdningsabonnenter som har vannmåler
14				
15	Vannproduksjonsanlegg:			
16	Antall vannproduksjonsanlegg uten vannbehandling	Antall		Uten vannbehandling betyr evt. grovsiling ved inntak og ellers at råvann leveres på nettet
17	Behandlingsanlegg med enkel fysisk behandling og/eller desinfisering	Antall		Vannbehandling består av desinfeksjon og evt. enkel fysisk behandling som siling og lufting
18	Behandlingsanlegg for bedring av vannets fysiske/kjemiske egenskaper	Antall		Vannbehandling som har til formål å fjerne humus, jern og mangan, fluor, korrosjonskontroll m.v.
19	Behandlingsanlegg med renseprosesser for hygienisk sikring av vannet	Antall		Vannbehandling har som formål å skape en hygienisk barriere i tillegg til desinfeksjon
20	Antall interkommunale vannproduksjonsanlegg	Antall		Vannproduksjonen kjøpes fra andre enn egne vannverk. Oppgi antall
21	Sum vannproduksjonsanlegg	Antall	0	i angivelsen av vannbehandlingsomfang, angi den mest omfattende rensingen
22	Antall overflatevannskilder	Antall		Sum antall overflatevannskilder som inngår i vannproduksjonen inkl. interkommunale vannverk
23	Antall grunnvannskilder	Antall		Sum antall grunnvannskilder som inngår i vannproduksjonen inkl. interkommunale vannverk
24	Sum antall kilder	Antall	0	
25				
26	Vannproduksjon og vannleveranse:			
27	Vannproduksjon egne vannverk	1000 m3/år	0	Dataene hentes fra hvert vannverk på linje 55, 62 og 69
28	Kjøp av vann fra andre vannverk	1000 m3/år	0	Kjøp fra interkommunalt eller annet vannverk. Data hentes fra linje 76
29	Sum vannleveranse fra vannverkene (27+28)	1000 m3/år	0	
30	Salg av vann til andre kommuner/vannverk	1000 m3/år		Mengde vann som er solgt til andre enn vannverkets abonnenter
31	Vannleveranse til egen kommune (29-30)	1000 m3/år	0	Andel av vannproduksjonen som er levert ut på kommunens forsyningsnett
32				
33	Solgt drikkevann til egen kommune:			
34	Bolig basert på målt forbruk	1000 m3/år		Vannforbruk husholdningsabonnenter med vannmåler
35	Bolig basert på stipulert forbruk	1000 m3/år		Beregnet vannforbruk husholdningsabonnenter uten vannmåler. Stipulert spesifikt forbruk angitt i linje 36.
36	Stipulert spesifikt forbruk ved salg av vann etter areal (gjennomsnitt)	m3/m2		Gjennomsnittlig spesifikt stipulert forbruk for abonnenter som ikke har vannmåler
37	Sum solgt drikkevann til bolig (34+35)	1000 m3/år	0	
38	Andre abonnenter, målt forbruk	1000 m3/år		Forbruk ikke-bolig abonnenter som har vannmåler
39	Andre abonnenter, stipulert forbruk	1000 m3/år		Beregnet vannforbruk for ikke-bolig-abonnenter uten vannmåler.
40	Sum solgt drikkevann til andre abonnenter (38+39)	1000 m3/år	0	
41	Sum salg av drikkevann (37+40)	1000 m3/år	0	Dersom detaljer over ikke er kjent, beregnes verdien slik: linje 43 + linje 42
42	Sum solgt vann til annen kommune/vannverk (= 30)	1000 m3/år	0	Verdien er kopiert fra linje 30
43	Sum solgt drikkevann til egen kommune (41-40)	1000 m3/år	0	Dersom detaljer over ikke er kjent, kan sum føres her: Sum inntekt årsgebyr ekskl. mva dividert på prisen i kr/m3
44				
45	Ikke solgt forbruk:			
46	Anslått ikke solgt, umålt forbruk til husholdning	1000 m3/år		Her skal kommunene prøve å angi det ikke solgte forbruket så godt som mulig.
47	Anslått ikke solgt, umålt forbruk til offentlig bruk	1000 m3/år		
48	Anslått annet ikke solgt forbruk	1000 m3/år		
49	Eget forbruk på ledningsnett, målt og ikke målt	1000 m3/år		
50	Sum ikke solgt forbruk (46+47+48+49)	1000 m3/år	0	Sum annet definert forbruk kan evt. angis samlet her.
51	Beregnet vanntap fra ledningsnett (31-43-50)	1000 m3/år	0	Angir differansen mellom vannproduksjonen og det som er solgt og annet definert/stipulert forbruk
52				

A			B	C	D
Ar:	Enhet	Kommune	Veiledning til utfylling av grunndata		
53	NBI Kun rutineprøver som inngår i driftskontrollprogrammet				
54	Eget vannverk 1				
55	Vannproduksjon		1000 m3/år		Totalproduksjon/leveranse målt ut fra vannverket
56	Hygienisk kvalitet, antall godkjente prøver TKB		antall		STK er 0 dersom TKB måles med membranfiltermetoden og 1 dersom flerrørsmetoden (MPN) benyttes.
57	Antall prøver målt TKB		antall		Hvert prøvepunkt på rentvann og ledningsnett * antall prøver pr. år. TKB = termostabile koliforme bakterier
58	Brukskvalitet, antall godkjente prøver pH, farge, turb, jern, mangan, mfl.		antall		Hver parameter pr. prøvepunkt regnes som en prøve.
59	Antall prøveresultater totalt		antall		Sum parametre, prøvepunkt og antall prøver pr. år
60					
61	Eget vannverk 2				
62	Vannproduksjon		1000 m3/år		Totalproduksjon/leveranse målt ut fra vannverket
63	Hygienisk kvalitet, antall godkjente prøver TKB		antall		STK er 0 dersom TKB måles med membranfiltermetoden og 1 dersom flerrørsmetoden (MPN) benyttes.
64	Antall prøver målt TKB		antall		Hvert prøvepunkt på rentvann og ledningsnett * antall prøver pr. år. TKB = termostabile koliforme bakterier
65	Brukskvalitet, antall godkjente prøver pH, farge, turb, jern, mangan, mfl.		antall		Hver parameter pr. prøvepunkt regnes som en prøve.
66	Antall prøveresultater totalt		antall		Sum parametre, prøvepunkt og antall prøver pr. år
67					
68	Eget vannverk 3				
69	Vannproduksjon		1000 m3/år		Totalproduksjon/leveranse målt ut fra vannverket
70	Hygienisk kvalitet, antall godkjente prøver TKB		antall		STK er 0 dersom TKB måles med membranfiltermetoden og 1 dersom flerrørsmetoden (MPN) benyttes.
71	Antall prøver målt TKB		antall		Hvert prøvepunkt på rentvann og ledningsnett * antall prøver pr. år. TKB = termostabile koliforme bakterier
72	Brukskvalitet, antall godkjente prøver pH, farge, turb, jern, mangan, mfl.		antall		Hver parameter pr. prøvepunkt regnes som en prøve.
73	Antall prøveresultater totalt		antall		Sum parametre, prøvepunkt og antall prøver pr. år
74					
75	Interkommunalt vannverk				
76	Vannproduksjon		1000 m3/år		Andel av produksjon som selges til kommunen
77	Hygienisk kvalitet, antall godkjente prøver TKB		antall		STK er 0 dersom TKB måles med membranfiltermetoden og 1 dersom flerrørsmetoden (MPN) benyttes.
78	Antall prøver målt TKB		antall		Hvert prøvepunkt på rentvann og ledningsnett * antall prøver pr. år. TKB = termostabile koliforme bakterier
79	Brukskvalitet, antall godkjente prøver pH, farge, turb, jern, mangan, mfl.		antall		Hver parameter pr. prøvepunkt regnes som en prøve.
80	Antall prøveresultater totalt		antall		Sum parametre, prøvepunkt og antall prøver pr. år
81					
82	Vannledningsnett		km		Sum antall km vannledninger ekskl. private stikkledninger
83	Vannledninger		antall		
84	Antall pumpestasjoner		antall		
85	Antall høydebasseng		antall		Åpne og lukkede basseng
86	Nytt ledningsnett i år		m		Antall meter tilvekt i ledningsnett
87	Fornyet ledningsnett i år (utskifting og renovring)		m		Antall meter ledningsnett som er fornyet. Inkl. både fullstendig utskifting av nettet og bruk av renoveringsmetoder.
88	Totalt antall vannlekkasjereparasjoner		antall		Totalt antall vannlekkasjer som er reparert siste år. Resultat av aktiv/passiv lekkasjesøking og ved avbrudd
89	Totalt antall avbrudd i forsyningen til abonnent (uansett varighet)		antall		Antall avbrudd i forsyningen for en eller flere abonnenter uavhengig av årsaken. Planlagt og ikke planlagt.
90	Avbrudd i trykkvannforsyningen med varighet over 6 timer		innbyggertimer		Svikt over 6 timer er alvorlig. Angis ved å multiplisere antall innbyggere berørt med tiden. Tilfellene summeres.
91	Alvorlig vannkvalitetssvikt som medfører akutt helsefare		innbyggertimer		Forurenset rentvann er distribuert til abonnentene. Bakteriell eller kjemisk forurensning. Beregnes som linje 90.
92	Hagevanningsrestriksjoner		innbyggertimer		For hver perioden med restriksjoner angis varighet multiplisert med antall innbyggere berørt. Summeres
93					
94	Energiforbruk og produksjon:				
95	Energikjøp vannproduksjon		1000 kWh/år		Kjøp av strøm og fyringsolje (omregnet til kWh) til vannproduksjonsanleggene.
96	Energikjøp vannledningsnett		1000 kWh/år		Kjøp av strøm og fyringsolje (omregnet til kWh) til distribusjonen av vann
97	Energikjøp interkommunalt vannverk		1000 kWh/år		Angi kommunens relative andel
98	Sum energikjøp vannforsyningen (95+96+97)		1000 kWh/år	0	
99	Energiproduksjon ved vannproduksjon		1000 kWh/år		Intern produksjon av energi på vannproduksjonsanleggene
100	Energiproduksjon ved vannledningsnett		1000 kWh/år		Intern produksjon av energi på transportsystemet
101	Energiproduksjon ved interkommunalt vannverk		1000 kWh/år		Angi kommunens relative andel
102	Sum energiproduksjon i vannforsyningen (99+100+101)		1000 kWh/år	0	
103	Sum energiforbruk vannforsyningen (98+102)		1000 kWh/år	0	Sum av kjøpt og egenprodusert energi

A		B	C	D	
2	År:	Enhet	Kommune	Veiledning til utfylling av grunddata	
104					
105	Organisasjon:				
106	Egen vannforsyning:				
107	Antall årsverk ledelse og administrasjon	Årsverk		Antall egne årsverk knyttet til ledelse og administrasjon av vannforsyningen inkl. merkanile funksjoner	
108	Antall årsverk planlegging og prosjektering	Årsverk		Antall egne årsverk knyttet til investeringsoppgaver med planlegging, prosjektering, oppfølging	
109	Antall årsverk drift og vedlikehold	Årsverk		Antall egne årsverk knyttet til drift og vedlikehold av vannforsyningsanleggene inkl. driftsledelse.	
110	Sum årsverk (107+108+109)	Årsverk	0	Sum egne ansatte årsverk i kommunen. (Ansatte i interkommunale selskap skal ikke med)	
111	Totalt sykefravær	%		Alle typer sykefravær og fravær pga. syke barn	
112					
113	Kunder:				
114	Klager på vannkvalitet	Antall		Alle registrerte klager, muntlige og skriftlige	
115	Klager på leveringsdyktighet og service	Antall			
116	Klager på gebyr/prisen	Antall			
117	Sum klager pr. år (114+115+116)	Antall	0		

ØKONOMI GRUNNDATA VANNFORSYNING (Selvkostkalkyle)										Ar:	
A		B		C	D	E	F	G			
Alle beløp i 1000 kr		KOSTRA	Tidligere	Funksjon 345	Funksjon 350	SUM	Definisjon og forklaringer				
		art	konto	Distribusjon	Produksjon	vannforsyning					
				av vann	av vann						
Inntekter:											
7	Sum årsgebyr	655	640				0 Sum inntekter fra årsgebyrer fra alle typer abonnenter				
8	Sum tilknytningsgebyrer	655	642				0 Sum inntekter fra tilknytningsgebyr, alle satser				
9	Sum salg av vann til andre enn egne abonnenter	650/750	643				0 Inntekt fra salg av vann til andre kommuners eller private vannverk				
10	Div. andre inntekter	690/700/750/770	649				0 Innt. fra andre typer salg, overskudd/underskudd salg av varige driftsmidler				
11	Sum inntekter	L7:L10		0			0 L: referer til linjenummer				
12											
13	Indirekte henførbare kostnader	120/130					Admin. ledelse, merkantile støttefunk., fellesfunksjoner. Beregnet del				
14											
15	Drift- og vedlikeholdsutgifter:										
16	Lønn og sosiale kostnader, korr. ref. sykelønn	010:099 - 710	00-09				0 Faglig ledelse, pers. knyttet til drift, vedlikehold og øvrig tjenesteprod.				
17	Kjøp av varer og tjenester til egen tjenesteproduksjon	100:299 - 690/790	10-29				0 Eksterne og interne innkjøp av varer og tjenester				
18	Innkjøp fra eksterne tjenesteproduksjon, pris ekskl. kapitalt.	350/370/380	30-39				0 Prisen splittes i drift og vedlikehold og kapital. Drift og vedlikeh føres her. 1)				
19	Sum drift- og vedlikeholdsutgifter:	L16:L18		0	0		0				
20											
21	Kapitalkostnader										
22	Avskrivninger av varige driftsmidler	590					0 Lineære avskrivning over driftsmidlets levetid med basis i historisk pris				
23	Kalkulatoriske renter	Beregnes					0 Effektiv rente på norske statsobligasjoner + 1 %. (Fås fra KRD)				
24	Kjøp fra eksterne tjenesteproduksjon, pris andel kapitalkostn	kfr. 350/370/380					0 Andelen av pris for tjenester som representerer selgers kapitalkostnad.				
25	Sum kapitalkostnader	L22:L24		0	0		0				
26											
27	Brutto totalkostnader produksjon og distribusjon	L19+L25		0	0		Brutto kostnad = driftskostnader + kapitalkostnader				
28	Netto totalkostnader produksjon og distribusjon	L27-(L9+L10)		0	0		Netto kostnader = Brutto kostnader - salg til andre og div. andre inntekter				
29											
30	Brutto driftskostnader	L13+L19					0 Brutto driftskostnader = Indirekte henførbare kostnader + driftsutgifter				
31	Brutto totalkostnader	L30+L25					0 Brutto totalkostnader = Brutto driftskostnader + kapitalkostnader				
32	Netto driftskostnader	L30-(L9+L10)					0 Netto driftskostnader = Brutto driftskostnader - inntekter fra salg og div.				
33	Netto totalkostnader = Gebyrgrunnlaget	L31-(L9+L10)					0 Netto totalkostnader = Brutto totalkostnader - inntekter fra salg og div.				
34											
35	Driftsresultat	L11-L31					0 Sum inntekter - brutto totalkostnader				
36	Gebyrinntektenes andel av netto totalkostnad %	(L7+L8)/L33*100				#DIV/0!	Dekningsgrad for gebyrinntekter				
37	Bruk av fond (positivt)/avsetning til fond (negativt)	L33-(L7+L8)				0	Over-/underskudd på selvkostkalkylen. Balanseres med bruk av fond				
38	Årsgebyr for standard bolig	kr/år ekskl. mva					140 m2 eller forbruk på 150 m3/år (benytt det som gjelder flest abonn.)				
39	Tilknytningsgebyr for standard bolig	kr ekskl. mva					Bruk middelverdi av lav, middel og høy sats.				
40	1) Innkjøp fra eksterne tjenesteproduksjon:										
41	Benyttes kun der hele vannproduksjonen evt. distribusjonen utføres av annen kommune, selskap eller foretak. Alle andre innkjøp av varer og tjenester er til egen produksjon, selv om deler av produksjonen utføres av andre enn kommunen selv.										
42											

Utgitte NORVAR-rapporter

1. Aktuelle metoder for myk start/stopp av store motorer.
2. Betongnedbrytning i kloakkbassenger.
3. Register over industribedrifter tilknyttet offentlig avløpsnett. Forprosjekt for PC-basert registrerings- og rapporteringssystem.
4. Bruk av PC i avløpsanlegg. Eksempel på system for registrering og bearbeidelse av driftsdata.
5. Arbeidsmiljø i kloakkanlegg. Arbeid utført ved HIAS 1982-87.
6. Utgåar.
7. Datasentral og EDB på avløpsanlegg. Forprosjekt.
8. EDB i VA-sektoren. Samordnet innsats.
9. NORVARs årsberetning 1988.
10. NORVARs årsberetning 1989.
11. Forfellingens innflydelse på veksten i et biofilm-anlegg. Forsøk i laboratorieskala ved VEAS.
12. NORVARs årsberetning 1990.
13. Prosess-styresystemer for VAR-anlegg. Forslag til kravspesifikasjoner.
- 13a. Prosess-styresystemer for VAR- anlegg. Funksjonsblokker for vannbehandlingsanlegg.
- 13b. Prosess-styresystemer for VAR- anlegg. Forslag til funksjonsbeskrivelser for avløpsrenseanlegg.
- 13c. Prosess-styresystemer for VAR- anlegg. Forslag til funksjonsbeskrivelser for installasjoner på lednings-nettet.
14. Drift av anlegg i VAR-sektoren. Behov for kompetanse og opplæring. Anbefaling fra anleggseierne.
15. Driftsovervåking av aktivert karbonfilter.
16. EDB i VAR-teknikken. FDV – kravspesifikasjoner.
17. EDB i VAR-teknikken. Driftsdataberegninger.
18. EDB i VAR-teknikken. Sensorer og måleutstyr. Forprosjekt.
19. EDB i VAR-teknikken. Økonomistyring. Kravspesifikasjoner. Eksempler.
20. Slambehandling og -disponering ved større kloakkreanseanlegg. Sluttrapport.
- 20a. Slambehandling og -disponering ved større kloakkreanseanlegg. Aerob og anaerob behandling.
- 20b. Slambehandling og -disponering ved større kloakkreanseanlegg. Kalking. Kompostering.
- 20c. Slambehandling og -disponering ved større kloakkreanseanlegg. Slamavvanning.
- 20d. Slambehandling og -disponering ved større kloakkreanseanlegg. Termisk behandling av kloakkslam.
21. NORVARs årsberetning 1991.
22. EDB i VAR-teknikken. Fase 1 – kravspesifikasjoner m.m. Statusbeskrivelse og forslag til videre arbeid.
- 23a. Internkontroll for VA-anlegg. Mal for internkontrollhåndbok for VA-anlegg.
- 23b. Internkontroll for VA-anlegg. Internkontrollhåndbok for avløpsanlegg. Eks. fra Fredrikstad og omegn avløpsanlegg.
- 23c. Internkontroll for VA-anlegg. Internkontrollhåndbok for vannverk. Eksempel fra Vansjø vannverk.
- 23d. Aktivitetsstyrende håndbok for VA- anlegg. Informasjon, avvik og tiltak, verne- og sikkerhetsarbeid, opplæring.
- 23e. Aktivitetsstyrende håndbok for VA- anlegg. HMS ved vannbehandlingsanlegg.
- 23f. Aktivitetsstyrende håndbok for VA- anlegg. HMS ved avløpsrenseanlegg.
- 23g. Internkontroll for VA-anlegg. Eksempel på driftsinstruks Oltedalen kloakkreanseanlegg.
- 23h. Internkontroll for VA-anlegg. Eksempel på driftsinstruks Smøla vannverk.
- 23i. Internkontroll for VA-anlegg. Internkontroll for VA-transportsystemet. Eks. fra Nedre Eiker kommune.
24. NRV-prosjekt. Korrosjonskontroll ved vannbehandling med mikronisert marmor.
25. Mal for prosessoppfølging av anlegg for stabilisering og hygienisering av slam.
26. Installering av gassmotor for strømproduksjon ved renseanlegg.
27. Mottak og behandling av avvannet råslam ved renseanlegg som hygieniserer og stabiliserer slam i væskeform.
28. Slam på grøntarealer. Erfaringer fra et demonstrasjonsprosjekt.
29. Regnvannsoverløp.
30. Utvikling og uttesting av datasystem for informasjonsflyt i VA-sektoren.
31. PRO-VA, Brukerklubb for prosessstyresystemer, drift- og fjernkontroll for VA-anlegg. Oversikt pr.1993. Leverandører, produkter, konsulenter.
32. Bruk av statistiske metoder (kjemometri) for å finne sammenhenger i analyseresultater for avløpsvann.
33. Evaluering av enkle rensemetoder. Slamavskillere.
34. Evaluering av enkle rensemetoder. Siler/finnister.
35. Kravspesifikasjon og kontrollprogram for VA-kjemikalier.
36. Filter som hygienisk barriere.
37. EU/EØS, konsekvenser for Norges vannforsyning.
38. NORVAR-prosjekter 1992/93.
39. Implementering av EDB-basert vedlikeholdssystem. Erfaringer fra referanseprosjekt knyttet til pilotprosjekt ved Bekkelaget renseanlegg.
40. Driftsassistanter for avløp. Utredning om rolle og funksjon fremover.
41. Metri-tel. Kommunikationsmedium for VAinstallasjoner. Erfaringer fra prøveprosjekt i Sandefjord kommune.
42. Industriavløp til kommunalt nett. Evaluering av utførte industrikartleggingsprosjekt.
43. Korrosjonskontroll ved Hamar vannverk.
44. Slam på grøntarealer. Erfaringer fra et demonstrasjonsprosjekt. Vekstsesongen 1994.
45. Forsøk med forfelling og felling i 2 trinn med polyaluminium-klorid høsten 1993. Kartlegging av slam-/slamvannsstrømmer med og uten forfelling 1993-94.
46. Renovering av avløpsledninger. Retningslinjer for dokumentasjon og kvalitetskontroll.
47. Strategidokument for industrikontroll.
48. NORVAR og miljøteknologi. Forprosjekt.
49. Grunnundersøkelser for infiltrasjon – små avløpsanlegg. Forundersøkelse, områdebefaring og detaljundersøkelse ved planlegging og separate avløpsanlegg.
50. Rørinspeksjon i avløpsledninger. Rapporteringshåndbok.
51. Slambehandling.
52. Bruk av slam i jordbruket.
53. Bruk av slam på grøntarealer.
54. Rørinspeksjon av avløpsledninger. Veileder.
55. Vannbehandling og innvendig korrosjonskontroll i vannledninger.
56. Vannforsyning til næringsmiddelindustrien. Krav til kvalitet. Vannverkernes erstatningsansvar ved svikt i vannleveransen.
57. Trykkreduksjon. Håndbok og veileder.
58. Karbonatisering på alkaliske filter.
59. Veileder ved utarbeidelse av prosessgarantier.
60. Avløp fra bilvaskeanlegg til kommunalt renseanlegg.
61. Veileder i planlegging av fornyelse av vannledningsnett.
62. Veileder i planlegging av spyling og pluggkjøring av vannledningsnett.
63. Mal for godkjenning av vannverk.
64. Driftserfaringer fra anlegg for stabilisering og hygienisering av slam i Norge.

NORVAR-rapporter forts.:

65. Forslag til veileder for fettavskillere til kommunalt avløpsnett.
66. EØS-regelverket brukt på anskaffelser i VA-sektoren.
67. Filter som hygienisk barriere – fase 3.
68. Korrosjonskontroll ved Stange vannverk.
69. Evaluering av enkle rensemetoder, fase 2. Siler/finrister.
70. Evaluering av enkle rensemetoder, fase 2. Store slamavskillere samt underlag for veileder.
71. Evaluering av enkle rensemetoder, fase 3. Veileder for valg av rensemetode ved utslipp til gode sjøresipienter.
72. Utviklingstrekk og utfordringer innen VA-teknikken. Sammenstilling av resultatet fra arbeidet i NORVARs gruppe for langtidsplanlegging i VA-sektoren.
73. Etablering av NORVARs VA- infotorg. Bruk av internett som kommunikasjonsverktøy.
74. Informasjon fra NORVARs faggruppe for EDB og IT. Spesialrapport – 5. Utgave. Beskrivelse av 34 EDB-programmer/Moduler for bruk i VA-teknikken.
75. NORVARs faggruppe for EDB og IT. IT-strategi i VA-sektoren.
76. Dataflyt-klassifisering av avløpsledninger.
77. Alternative områder for bruk av slam utenom jordbruket. Forprosjekt.
78. Alternative behandlingsmetoder for fettslam fra fettavskillere.
79. Informasjonssystem for drikkevann. Forprosjekt.
80. Sjekkliste/veiledninger for prosjektering og utførelse av VA-hoved og stikkledninger – sanitærinstallasjoner.
81. Veileder. Kontrahering av VA-tekniske prosessanlegg i totalentreprise.
82. Veileder for prøvetaking av avløpssvann.
83. Rørinspeksjon med videokamera. Veiledning/rapportering.
84. Forfall og fornyelse av ledningsnett.
85. Effektiv partikkelseparasjon innen avløpsteknikken.
86. Behandling og disponering av vannverksslam. Forprosjekt.
87. Kalsiumkarbonatfiltre for korrosjonskontroll. Utprøving av forskjellige marmormasser.
88. Vannglass som korrosjonsinhibitor. Resultater fra pilotforsøk i Orkdal kommune.
89. VA-ledningsanlegg etter revidert plan- og bygningslov.
90. Actiflo-prosjektet ved Flesland ra.
91. Vurdering av «slamfabrikk» for Østfold.
92. Informasjon om VA-sektoren – forprosjekt.
93. Videreutvikling av NORVAR. Resultatet av strategisk prosess 1997/98.
94. Nettverksamarbeid mellom NORVAR, driftsassistanter og kommuner.
95. Veileder for valg av riktige sensorer og måleutstyr i VA-teknikken.
96. Rist- og silgods – karakterisering, behandlings- og disponeringsløsninger.
97. Slamforbränning (VA-forsk 1999-11). (Samarbeidsprosjekt med VAV).
98. Kvalitetssystemer for VA-ledninger. Mal for prosessen for å komme fram til kvalitetssystem som tilfredsstiller kravene i revidert plan- og bygningslov.
99. Veiledning i dokumentasjon av utslipp.
100. Sammenhengen mellom kvalitet, service og pris på kommunale vann- og avløpstjenester.
- 101: Status og strategi for VA-opplæringen.
- 102: Oppsummering av resultater og erfaringer fra forsøk og drift av nitrogenfjerning ved norske avløpsrenseanlegg.
- 103: Returstrømmer i renseanlegg. Karakterisering og håndtering.
- 104: Nordisk konferanse om nitrogenfjerning og biologisk fosforfjerning 1999.
- 105: Sjekkliste plan- og byggeprosess for silanlegg.
- 106: Effektiv bruk av driftsinformasjon på renseanlegg/ mal for rapportering.
- 107: Utslipp fra mindre avløpsanlegg. Teknisk veiledning. Foreløpig utgave.
- 108: Data for dokumentasjon av VA-sektorens infrastruktur og resultater.
- 109: Resultatindikatorer som styringsverktøy for VA-ledelsen.